

Rapport Nr. 0729

Archeologienota

Meerhout, Weversstraat
Verslag van Resultaten

Titel

Archeologienota Meerhout, Weversstraat: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Jeroen Vermeersch & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053

Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2021-140

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2021C121

Plaats en datum

Beerse, 9 augustus 2021

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

Inhoud

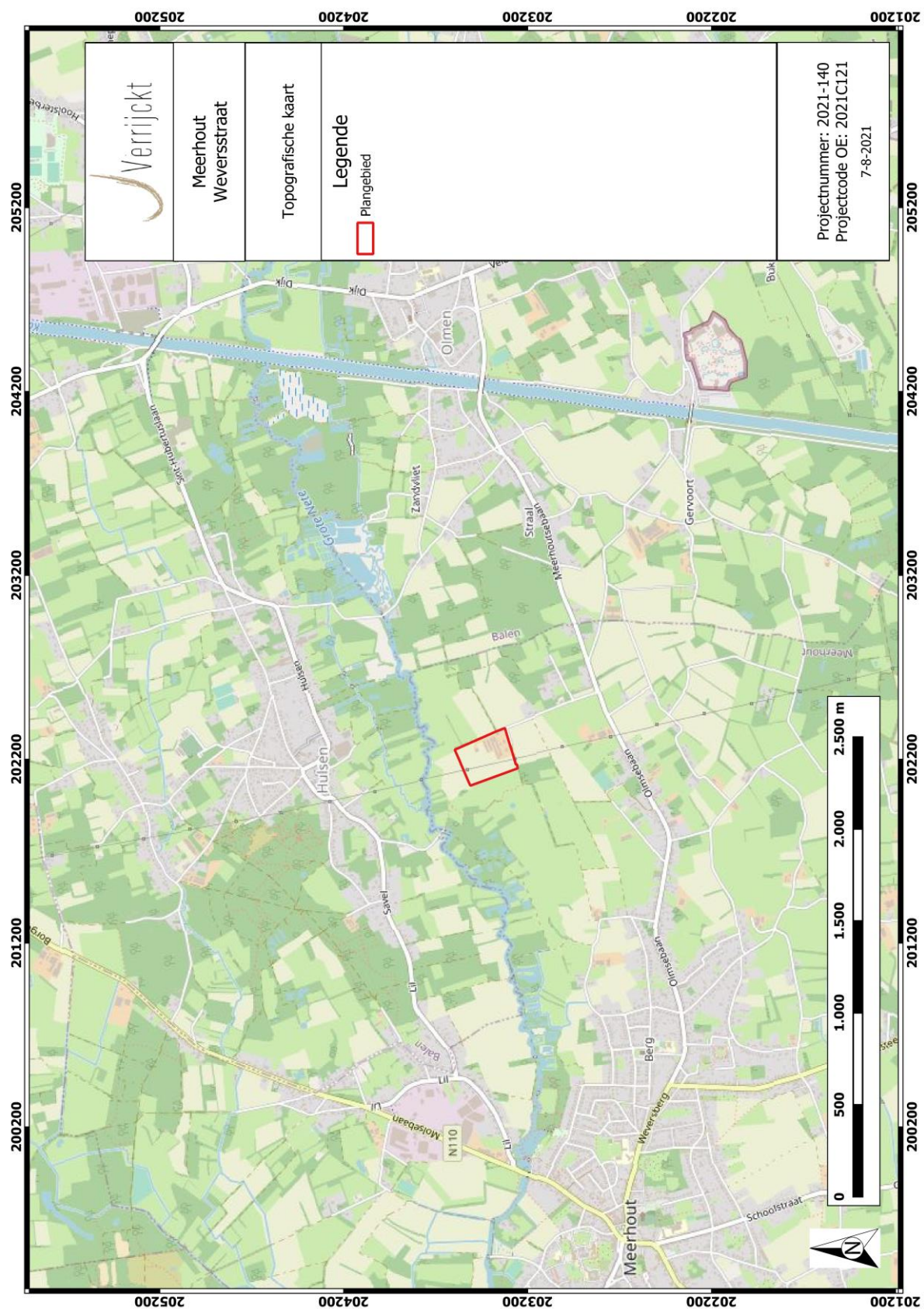
1	Bureauonderzoek.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Onderzoeksopdracht	4
1.1.3	Juridisch kader.....	4
1.1.4	Randvoorwaarden	5
1.2	Werkwijze en strategie.....	5
1.3	Aanleiding	6
	Huidige situatie en gekende verstoringen	6
	Geplande werken en bodemingrepen	10
1.4	Assessmentrapport.....	17
1.4.1	Topografische situering	17
1.4.2	Landschappelijke en hydrografische situering	17
1.4.3	Geologische situering	21
1.4.4	Bodemkundige situering	22
1.4.5	Historische bronnen	30
1.4.6	Cartografische bronnen	31
1.4.7	Archeologisch bronnen	40
1.5	Besluit	47
1.5.1	Beantwoording onderzoeksvragen	47
1.5.2	Archeologische verwachting	48
1.5.3	Potentieel op kennisvermeerdering	49
1.5.4	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	49
1.5.5	Samenvatting	49
2	Lijst met figuren	51
3	Lijst met tabellen.....	51
4	Plannenlijst	51
5	Bibliografie	54
6	Bijlagen.....	55

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

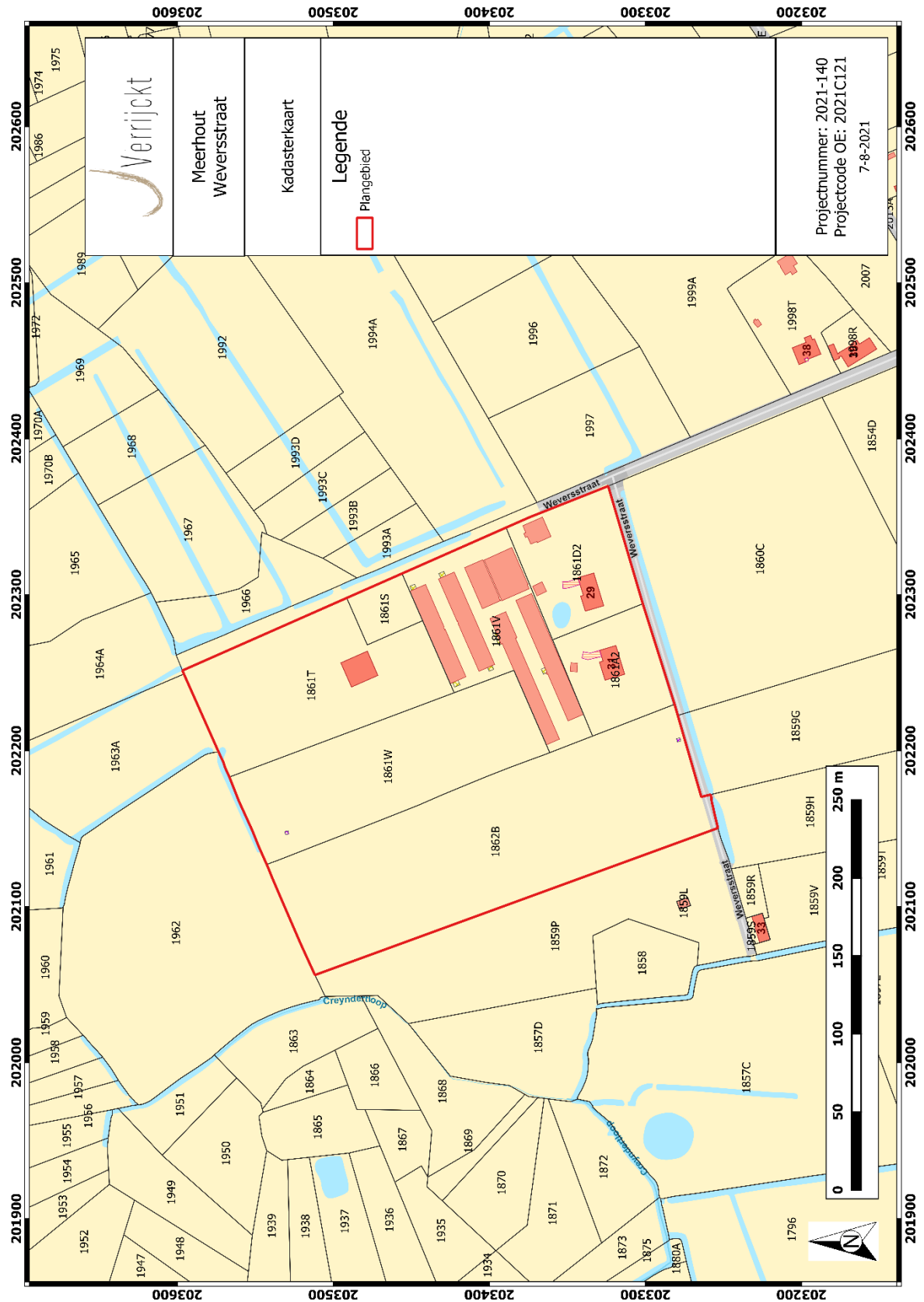
1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-140
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021C121
locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Meerhout
	Straat	Weversstraat
Kadastrale gegevens	Gemeente	Meerhout
	Afdeling	1
	Sectie	B
	Percelen	1861c2, 1861a2, 1861w, 1861t, 1861v en 1861s
Coördinaten	Noordoost	X: 202.250 Y: 203.596
	Noordwest	X: 202.056 Y: 203.511
	Zuidoost	X: 202.369 Y: 203.323
	Zuidwest	X: 202.148 Y: 203.257
Oppervlakte plangebied		Ca. 63.125 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 8.408 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2021a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2021d

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande afbraak en regulering van stallen en bijgebouwen aan de Weversstraat te Meerhout. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota in het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de archeologienota in akte is genomen is door het agentschap Onroerend Erfgoed.

Om een gedegen advies op te stellen dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.3 Juridisch kader

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaand aan de werken. Dit kan door behoud in situ, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of ex situ, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek. Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch

potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient in akte genomen te worden door het agentschap Onroerend Erfgoed en vervolgens bij de aanvraag gevoegd te worden. Van zodra de archeologienota bekrachtigd is, is deze bindend.

Binnen het plangebied worden stallen gerealiseerd. Hierbij bedraagt de totale oppervlakte van het plangebied 63.125 m² en bedraagt de bodemingreep 8.920 m². Het plangebied is niet gelegen in een beschermde archeologische site of gebied waar geen archeologische waarden te verwachten zijn.³

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3.000m² of meer én de ingreep in de bodem is minstens 1000 m². Hierdoor dient, volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, een archeologienota te worden toegevoegd aan de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen.

1.1.4 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Werkwijze en strategie

Hierbij wordt een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting wordt tezamen met de geplande bodemingrepen bestudeerd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of eventuele archeologische waarden verstoord worden én of dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermd of onderzocht dienen te worden, of dat het plangebied kan worden vrijgegeven.

Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen van de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen creëren van de fysisch-geografische situatie en landschappelijke ligging, is er beroep gedaan op de gekende geografische, geologische en bodemkundige bronnen.

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

---

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017

- Bodemkaart

Vervolgens wordt een historische en archeologische analyse van het plangebied uitgevoerd. Hierbij worden zowel archeologische als historische vakliteratuur en het beschikbare historische en archeologische kaartmateriaal geraadpleegd. Dit historische kaart materiaal kan een beeld geven van de evolutie van het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.⁴

Volgend archeologisch en historisch kaartmateriaal werd geconsulteerd:

- CAI-kaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Vandermaelenkaart
- Historische topografische kaarten

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

1.3 Aanleiding

Huidige situatie en gekende verstoringen

Het plangebied bestaat uit een boerderij met bijgebouwen zoals stallen en een loods. Het is momenteel onbekend in welke mate die gefundeerd zijn. Gegevens over de ligging, omvang en diepte van putten, leidingen en andere ondergrondse structuren zijn ook niet gekend. Doorgaans mag men bij verhardingen uitgaan van een bodemverstoring van 40 tot 50 cm onder het maaiveldniveau (-mv). Funderingen zitten op de vorstvrije diepte. Bij sleuffunderingen zitten die doorgaans tussen 80 en 100 cm -mv, bij paalfunderingen zitten ze dieper.

Alle plannen met de huidige toestand en de toekomstige toestand die werden aangeleverd door de opdrachtgever, worden in bijlage toegevoegd aan deze archeologienota.

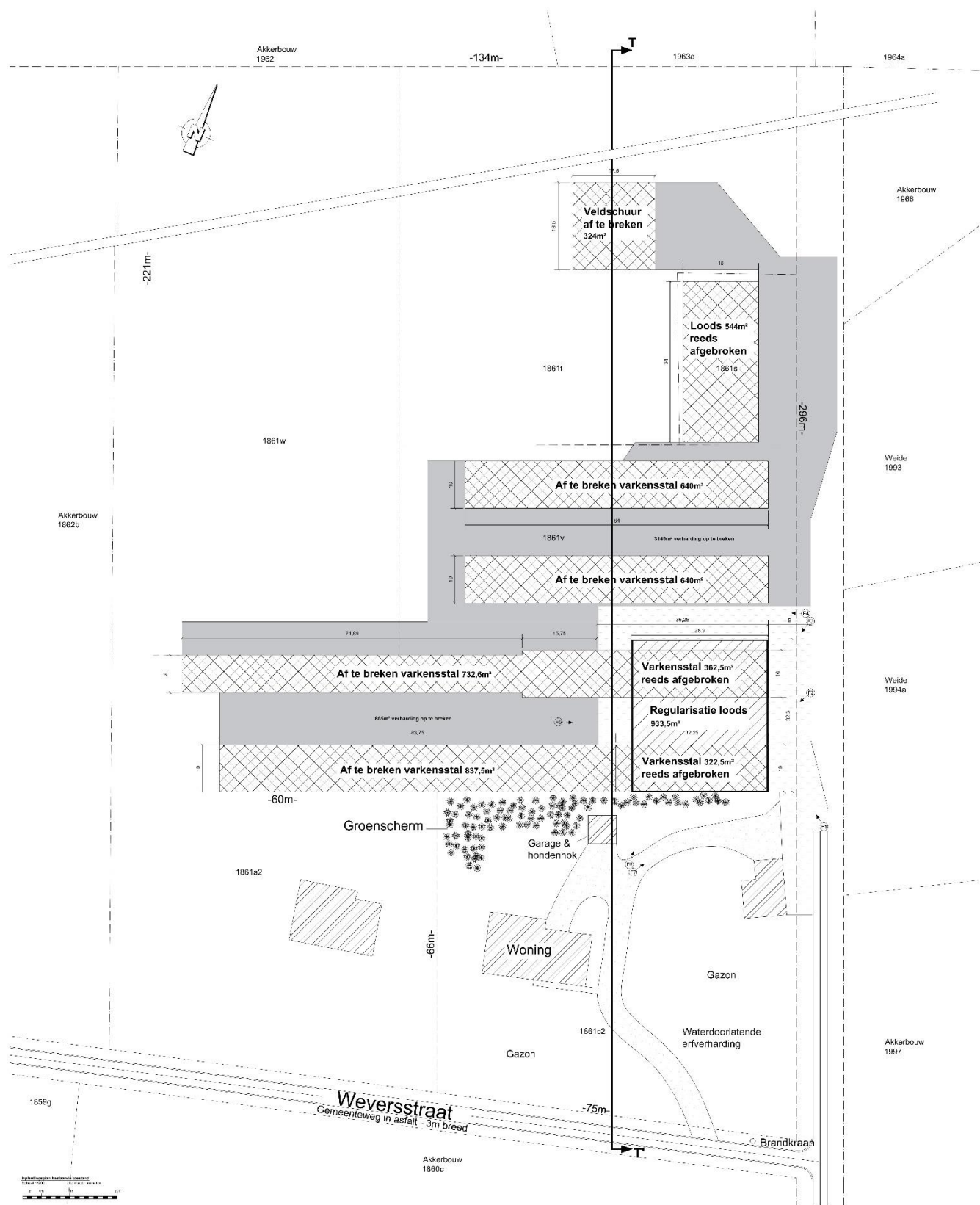
---

⁴ CARTESIUS 2021

Figuur 3: Plangebied met weergave op orthofoto⁵

⁵ AGIV 2021e

Figuur 4: Plangebied met weergave van de huidige inplanting⁶

⁶ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 5: Verschillende zichten in het plangebied⁷

⁷ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

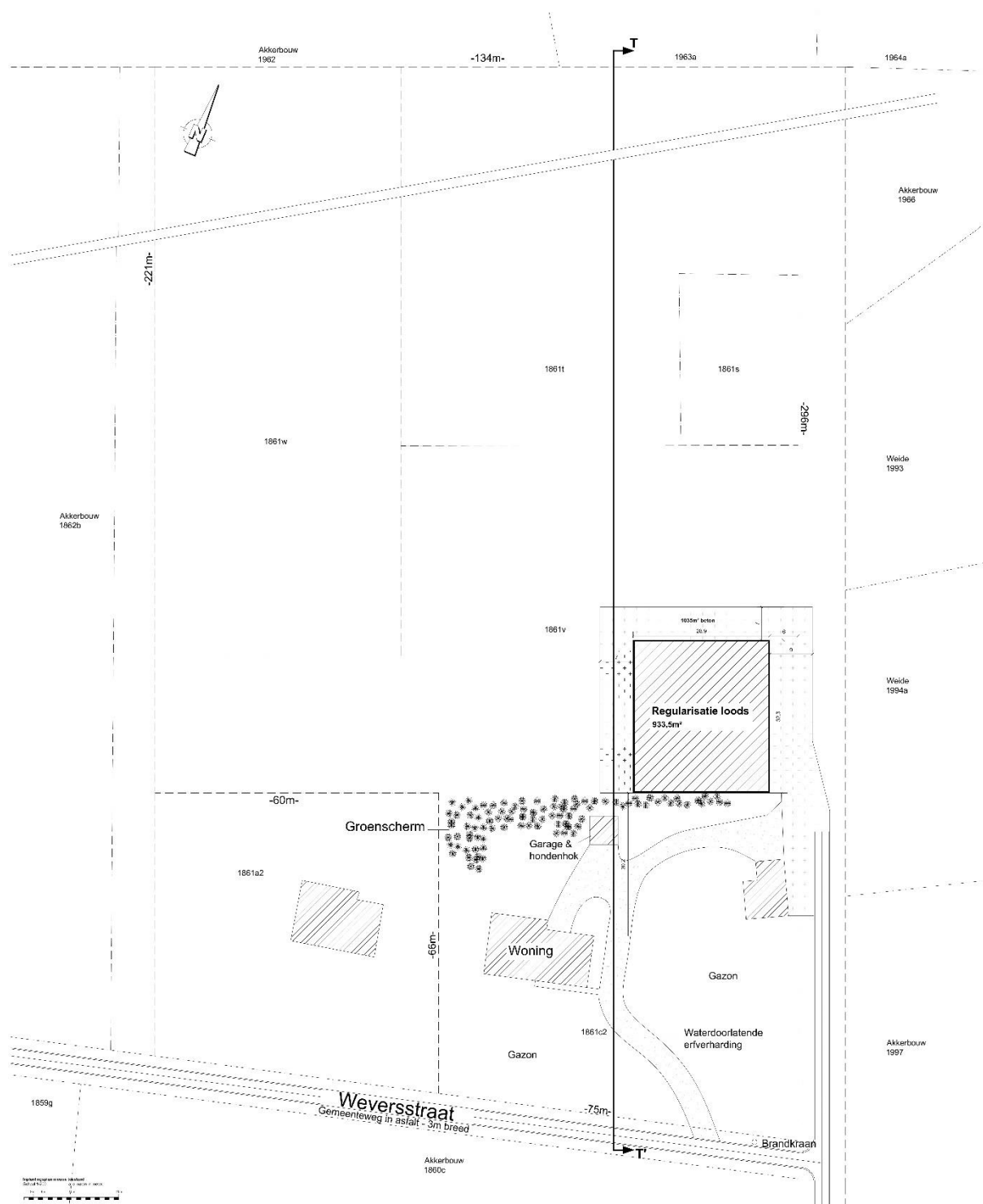
Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein verharding en huidige gebouwen af te breken. Verder wordt een loods geregulariseerd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

De varkensstallen (640m², 640m², 732,6m² en 837,5m²), de verharding (865m², 3140m²) tussenin en de veldschuur (324m²) zullen worden **afgebroken**. De loods (544 m²) en een deel van de varkensstallen (362,5 en 322,5 m²) zijn **reeds afgebroken**. In totaal dient er dus nog 7.179,1m² afgebroken te worden.

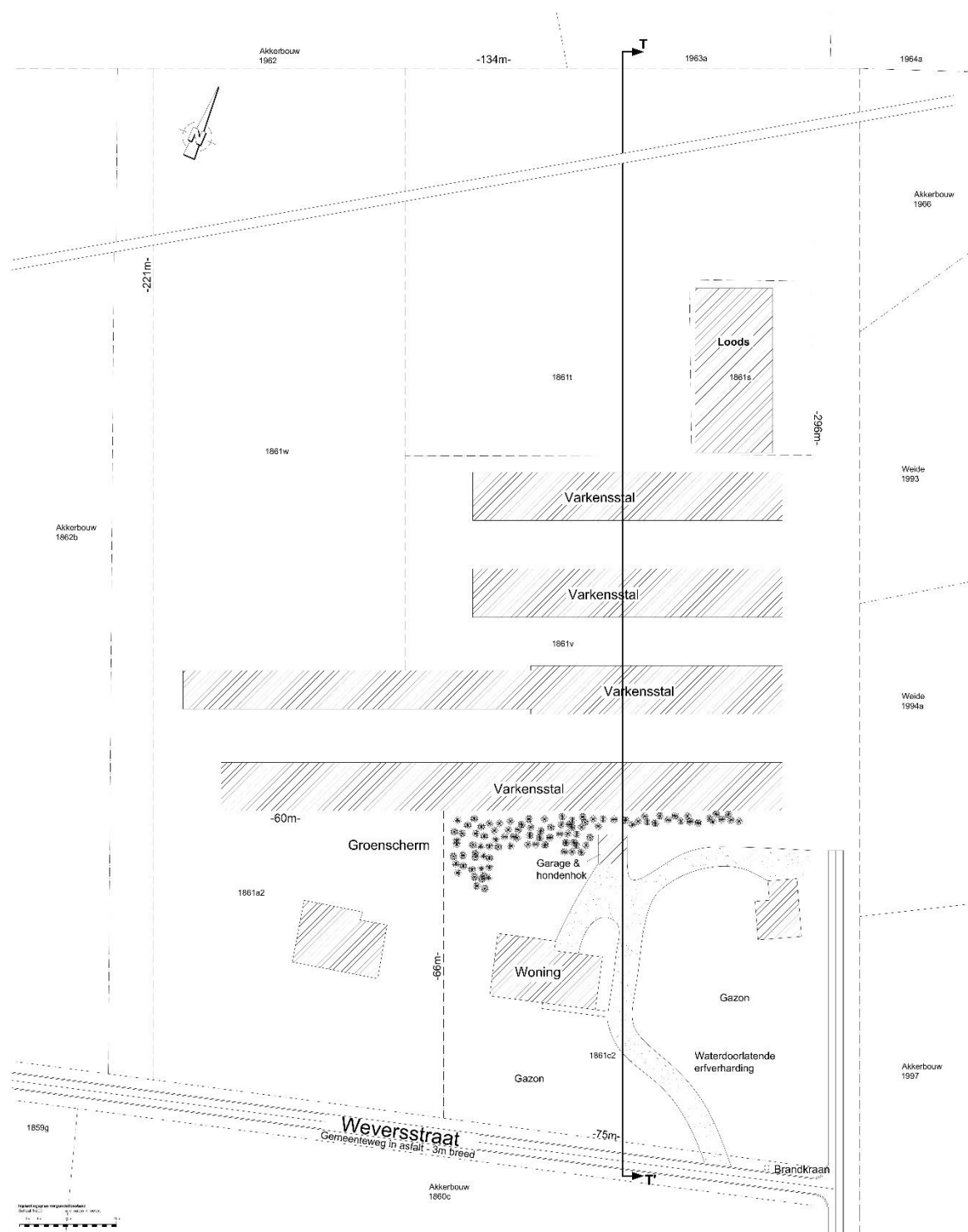
De loods op het terrein zal ook worden **geregulariseerd**. Dit gebouw (933,5 m²) is gefundeerd op een diepte van 1,2 m -mv

Gedetailleerde plannen zijn toegevoegd in bijlage.

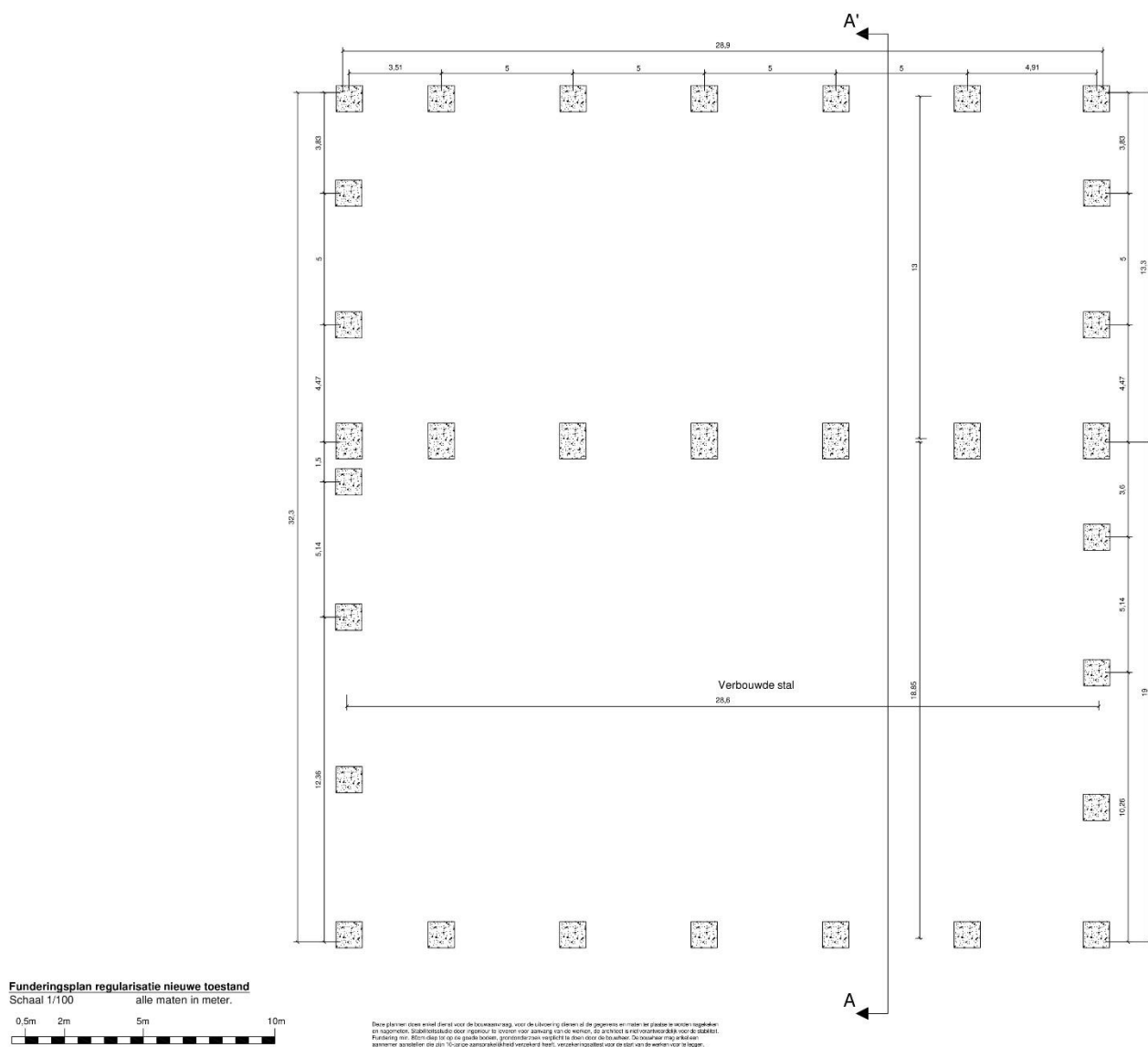
Figuur 6: Plangebied met weergave van de regularisatie van de loods⁸

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

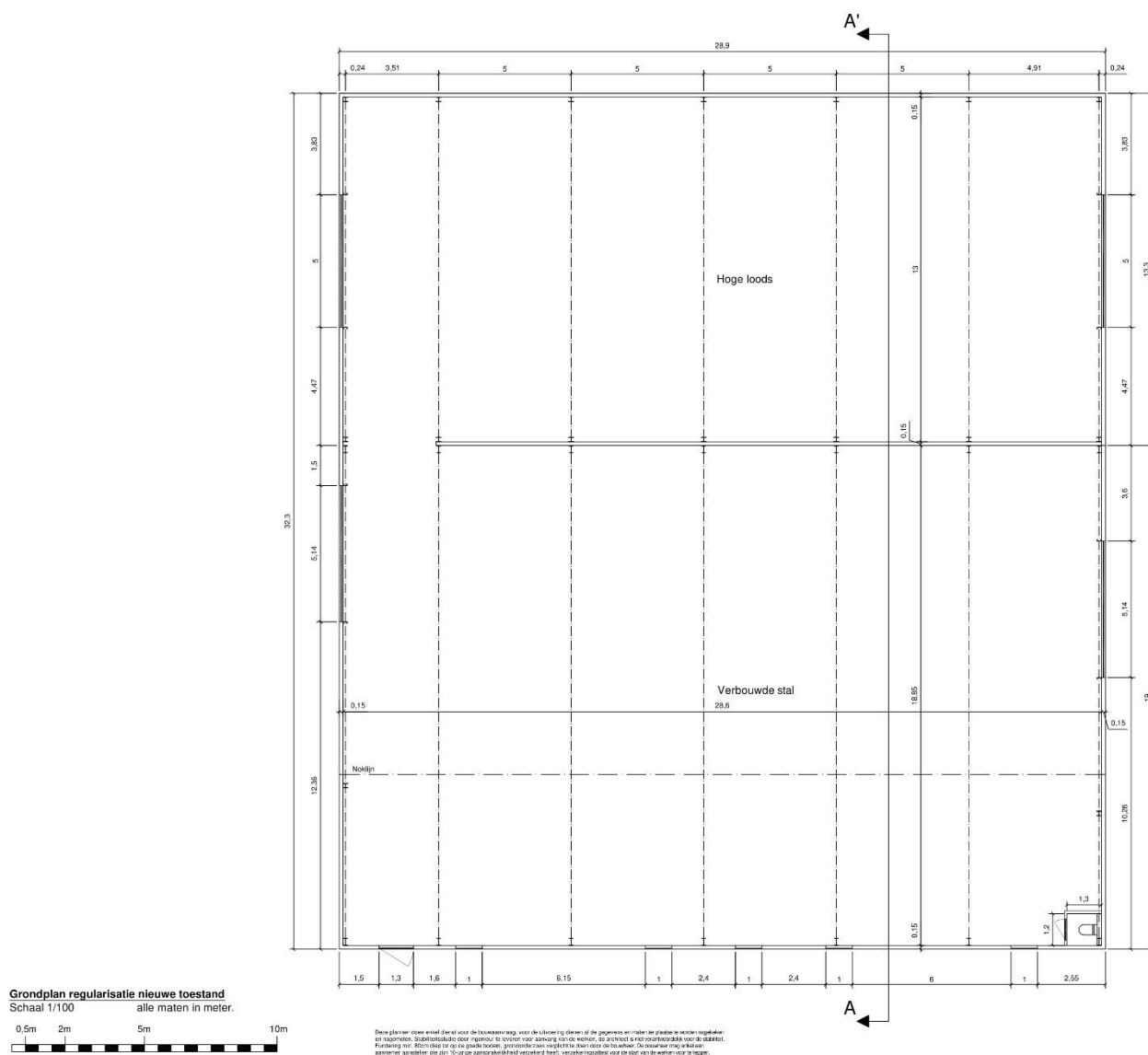
Figuur 7: Plangebied met weergave van de vergunde gebouwen.⁹

⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

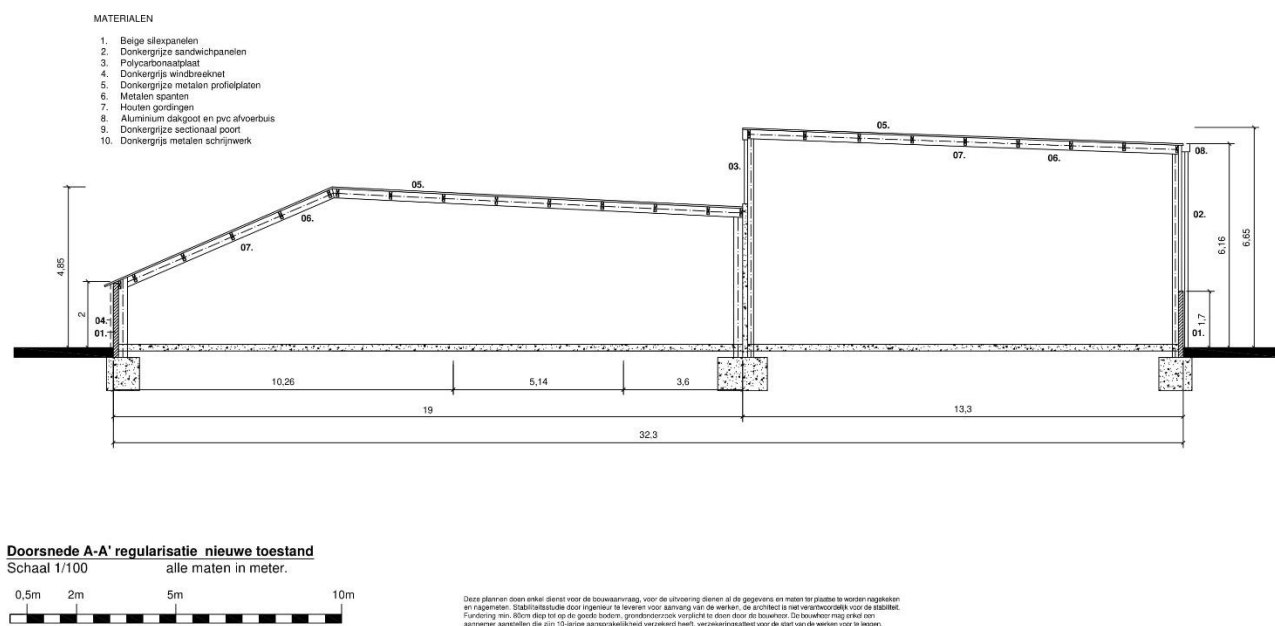
Figuur 8: Plangebied met weergave van het funderingsplan van de te reguleren loods¹⁰

¹⁰ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

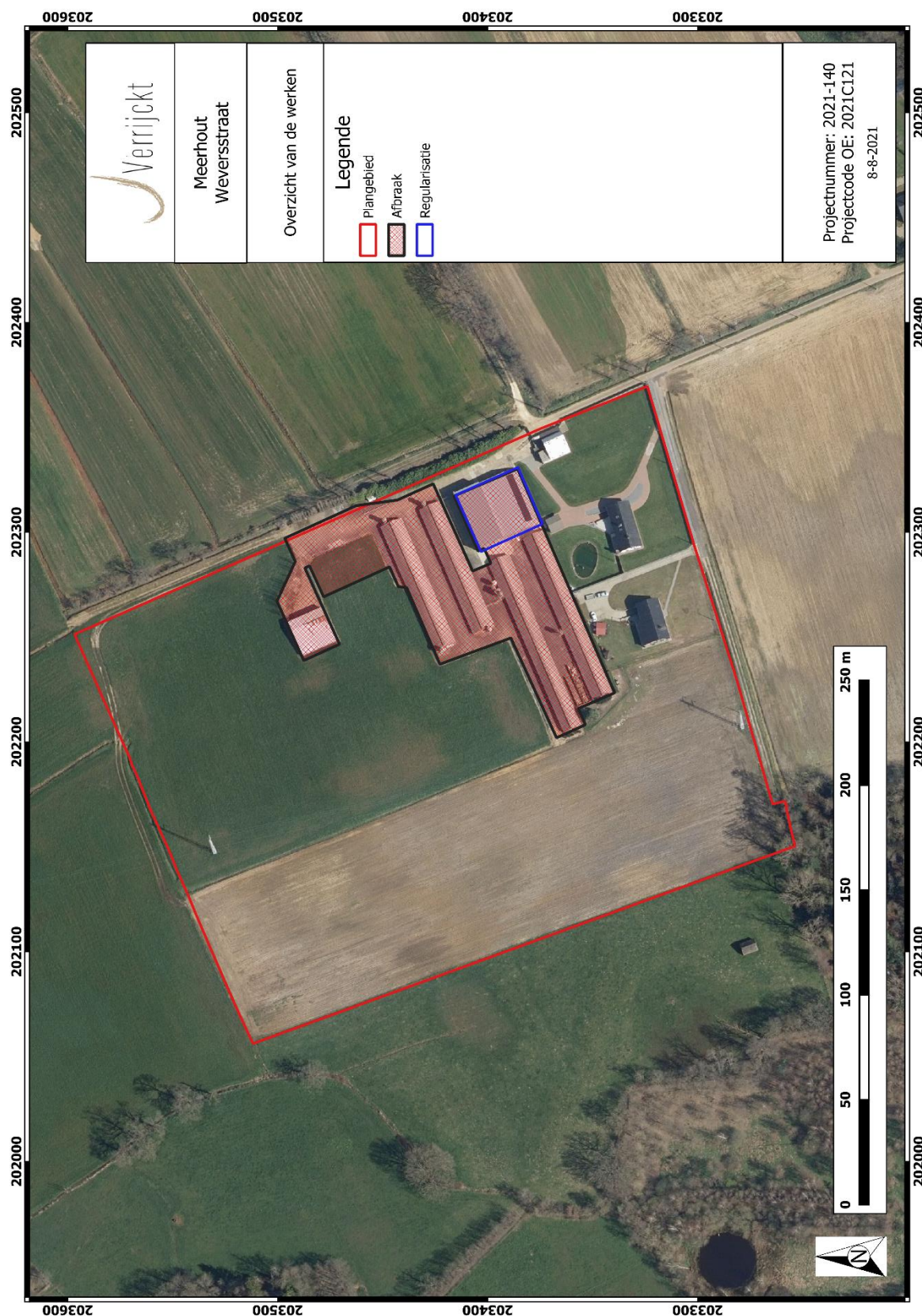
Figuur 9: Plangebied met weergave van het grondplan van de te reguleren loods¹¹

¹¹ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 10: Doorsnede A-A' van de te reguleren loods¹²

¹² Plan aangebracht door initiatiefnemer.

Figuur 11: Synthesepan van de geplande werken¹³ op orthofoto¹⁴

¹³ De afbraak omvat ook de reeds afgebroken gebouwen.

¹⁴ AGIV 2021e

1.4 Assessmentrapport

1.4.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op figuren 1 en 2. Het plangebied is gelegen aan de Weversstraat te Meerhout (provincie Antwerpen). Het terrein bestaat uit een boerderij met bijgebouwen (stallen, loods), verharding en weide. Het terrein ligt halverwege op 2,2 km van Olmen in het oosten en 2,5 km van de markt van Meerhout in het westen. Het gehucht Hulsen (gemeente Balen) ligt op 750 m ten noorden van het plangebied.

1.4.2 Landschappelijke en hydrografische situering

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 24 en 36 m + TAW. Het plangebied is gelegen op een hoogte tussen 26 en 27 m + TAW. Het plangebied ligt aan de rand van de alluviale vlakte van de Grote Nete die op 150 m ten noorden van het plangebied vloeit. De Creyndertloop ontspringt net aan de noordwestelijke grens van het plangebied en mondt verder ten westen uit in de Grote Nete. Het terrein ligt in het zuidoosten iets hoger en sluit daar aan op de dekzandruggen waar ook Meerhout en Olmen op gelegen zijn en deel uitmaken van het Kempisch Plateau (max. 75 m + TAW). De westelijke rand van het plateau is intensief doorsneden door waterlopen die zorgen voor de afwatering van dat gebied. De brede vallei van de Grote Nete hoort landschappelijk gezien tot de Depressie van de Schijns-Nete die gekenmerkt wordt door O-W gerichte ruggen en dalen. Het plangebied ligt op de overgang tussen een dergelijke rug (ten zuiden) en de vallei met de Laak, de Grote Nete en de Creyndertloop.¹⁵

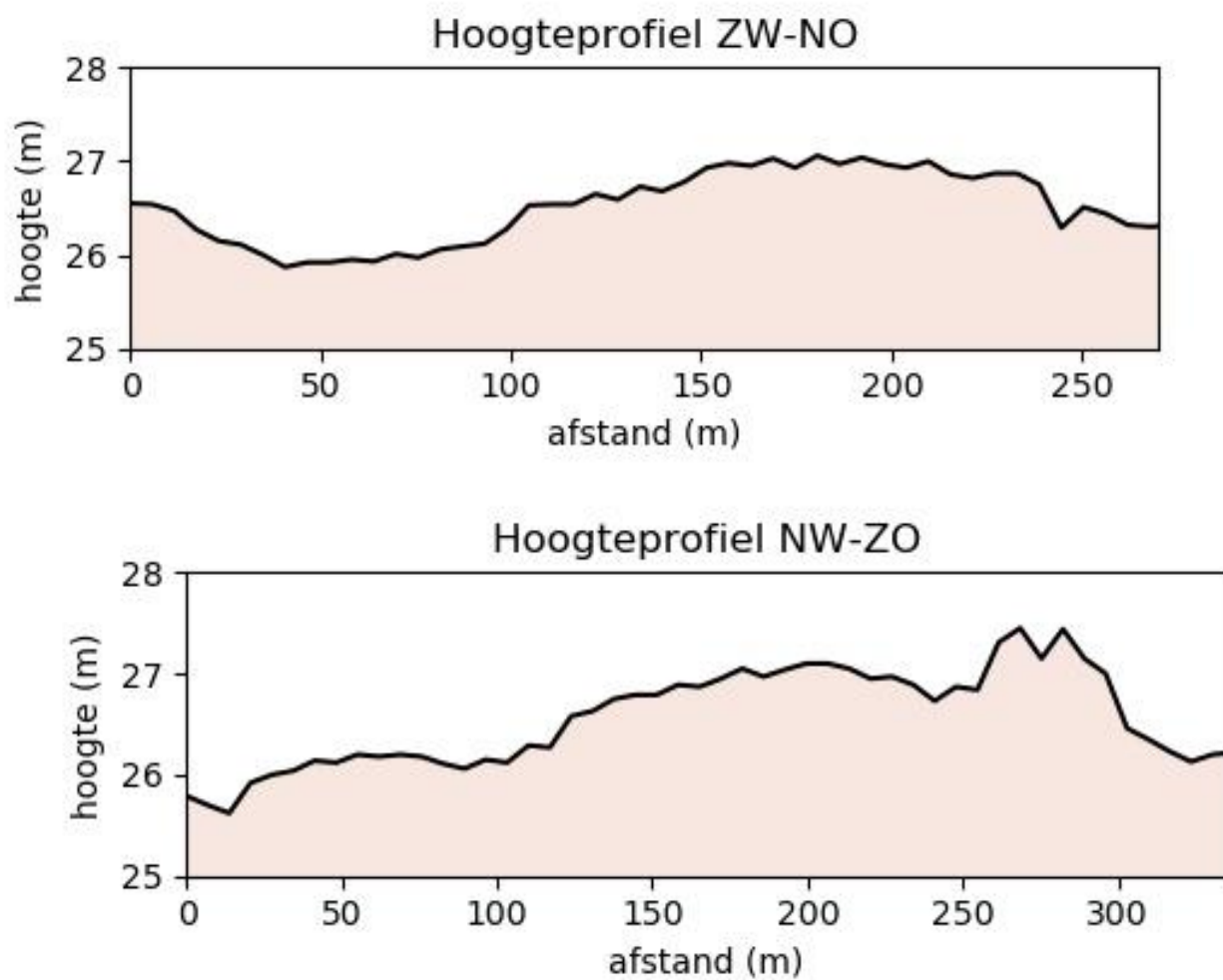
---

¹⁵ Beerten, 2006: 7.

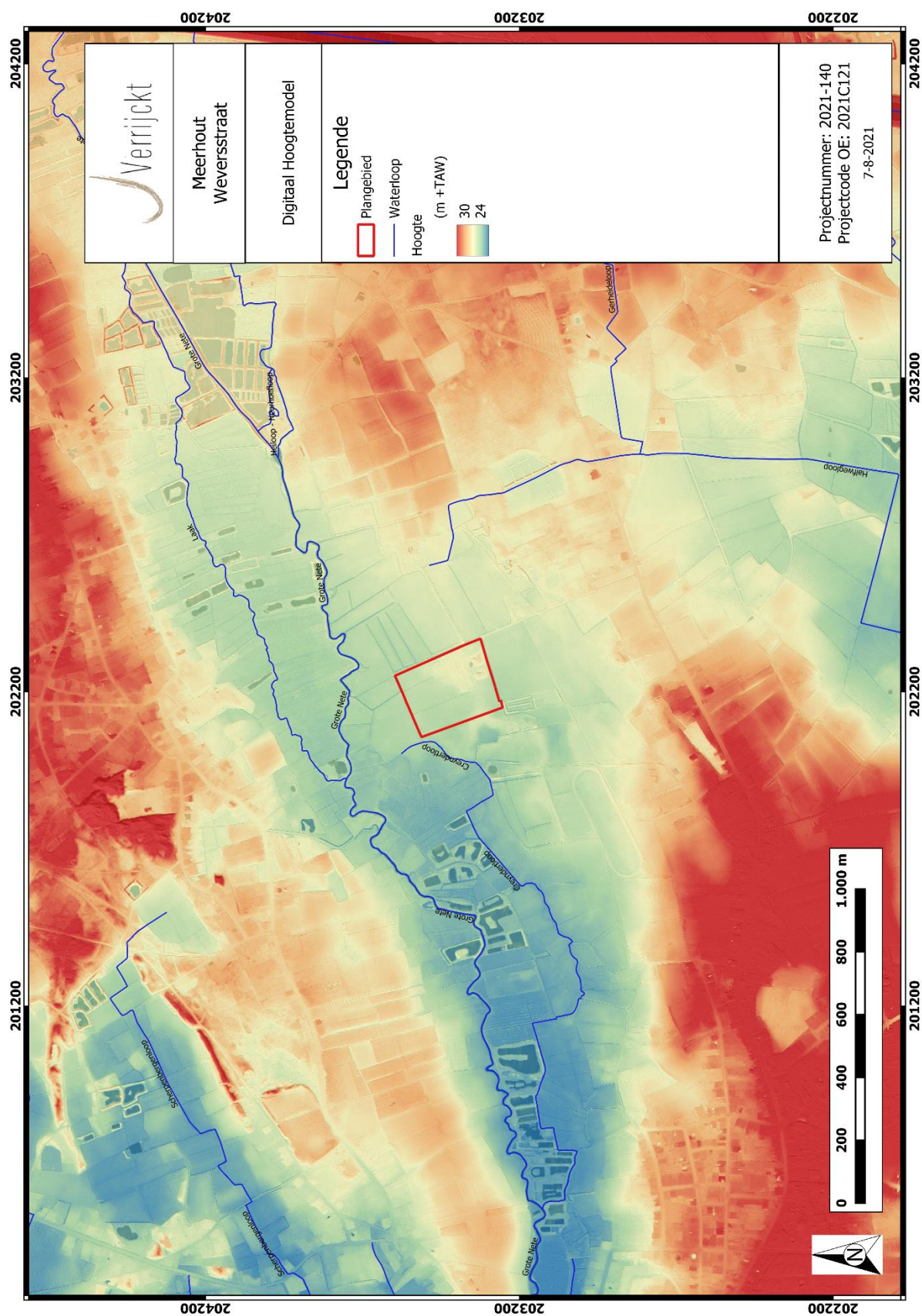
Figuur 12: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)¹⁶

¹⁶ AGIV 2021b

Figuur 13: Hoogteprofielen¹⁷

---

¹⁷ AGIV 2021b

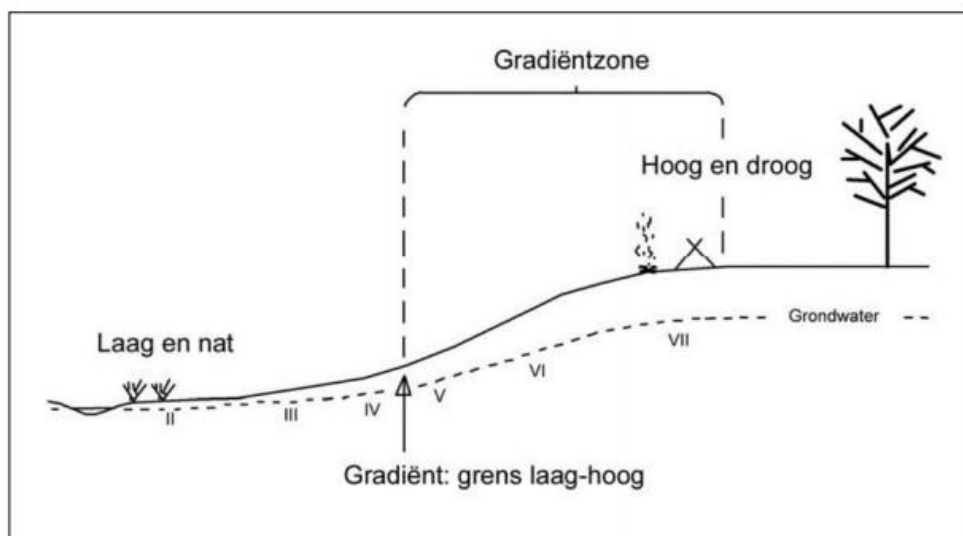
Figuur 14: Plangebied op het DHM II¹⁸

¹⁸ AGIV 2021b

De meeste kampementen van jager-verzamelaars kunnen verwacht worden in de zogenaamde gradiëntzone, die zich uitstrekt vanaf de gradiënt (de grens tussen 'lage/natte' en 'hoge/droge' bodems) tot ca. 200 à 250 m in het droge deel. Een verklaring voor deze relatie moet worden gezocht in de volgende factoren:

- Landschappelijke gradiënten worden gekenmerkt door het op korte afstand van elkaar voorkomen van een grote verscheidenheid aan vegetatie-typen. Dit brengt voor jager-verzamelaars met zich mee dat op dergelijke locaties een grote verscheidenheid aan voedselbronnen op korte afstand voorhanden is in de vorm van planten en dieren.
- Rivier- en beekdalen vormden markante en goed herkenbare elementen in het door bossen gedomineerde landschap. Met name in het laat-paleolithicum en mesolithicum vormden de dalen de belangrijkste transportroutes.
- Langs eroderende oevers van rivieren en beken kunnen vuursteenhoudende terrasafzettingen aan het daglicht treden. In een begroeid zandlandschap kan een dergelijke ontsluiting een belangrijke bron van vuursteen zijn.
- Water geldt als constante en betrouwbare voedselbron door de aanwezigheid van vis.
- De nabijheid en bereikbaarheid van (drink-)water.

Op basis van bovenstaande bespreking van het digitale hoogtemodel kan geconcludeerd worden dat het plangebied gelegen is op een gradiëntzone.

Figuur 15: Illustratie gradiëntzone

1.4.3 Geologische situering

Paleogeen en Neogeen (Tertiair)

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Diest waarvan de top ter hoogte van het plangebied gelegen is op een hoogte tussen 20 en 25 m +TAW.

De afzettingen worden als volgt omschreven: groen tot bruin zand, heterogeen, meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, kleirijke horizonten, schuine gelaagdheid, glauconietrijk, micarrijke horizonten.

Quartair 1/200.000

Op de Quartairgeologische kaart is het plangebied gekarteerd als 01 in het zuiden en 03b in het noorden. Profieltype 1 bestaat uit eolische afzettingen van het weichseliaan (laat-pleistoceen), mogelijk vroeg-holoceen en/of hellingsafzettingen van het quartair. Het komt met name voor op de hogere delen van het plangebied.

Profieltype 3a bestaat onderaan uit fluviatiele afzettingen van het weichseliaan (laat-pleistoceen), vervolgens wordt het afgedekt door de net benoemde eolische sedimenten al kan dit pakket ook afwezig zijn. Ten slotte zijn er de fluviatiele afzettingen van het holoceen en mogelijk tardiglaciaal (laat-pleistoceen).

Quartair 1/50.000

Net als op vorige kaart komen in het zuiden van het plangebied sedimenten voor aangeduid als (22) die onderin bestaan uit tertiaire afzettingen (Formatie van Diest) met daarboven de Formatie van Wildert (eolische afzettingen). In het noorden komen boven de tertiaire afzettingen zogenaamd bedekt alluvium (vroeg-weichseliaan tot tardiglaciaal) voor met vervolgens sedimenten van de Formatie van Singraven ((venige) beek- en rivieralluvium van het Holoceen).

1.4.4 Bodemkundige situering

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als:

wSdf-bodem: **Matig natte lemig zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont**

De drie Podzolseries (Sdf, Sdg en Sdh) hebben de drainagekenmerken gemeen en vertonen roestverschijnselen vanaf 40-60 cm. Bij Sdf in de Kempen wordt de Podzol B meer algemeen als een ijzer B beschreven en hij vertoont een diffuus karakter. Bij Sdg is de Podzol B samengesteld uit een zwartbruin Bh1 en een (rood)bruine Bh2; hij reikt tot een diepte van 80 cm indien geen afwijkende lagen op geringe diepte voorkomen. Bij Sdh is de Podzol B verbrokkeld. In alle gevallen gaat de Podzol B rechtsreeks over tot een gegleyficeerd Cg horizont. De humeuze bovengrond bij Scf en Scg is bruingrijs en wisselend in dikte (. . . 1, . . . 2, . . . 3) en algemeen heterogeen, bij de Postpodzol Sdh is de humeuze bovengrond homogeen, meer dan 30 cm dik en heeft een hoog humusgehalte. Voor de drie Podzolseries is de waterhuishouding in de winter en de lente doorgaans te nat. In de zomer behouden deze bodems voldoende vocht, alhoewel watergebrek bij droge periodes kan optreden. De landbouwkundige waarde is voor Sdf en sterk gebonden aan de dikte van de humeuze bovengrond. De humusfaze . . . 3 is samen met Sdh goed geschikt voor akker- en tuinbouw. Ze komen in aanmerking voor veeleisende gewassen. Asperge geeft echter geen goede resultaten. Het zijn eveneens goede weidegronden. De "w" duidt op klei-zand op geringe diepte (ondieper dan 75 cm).

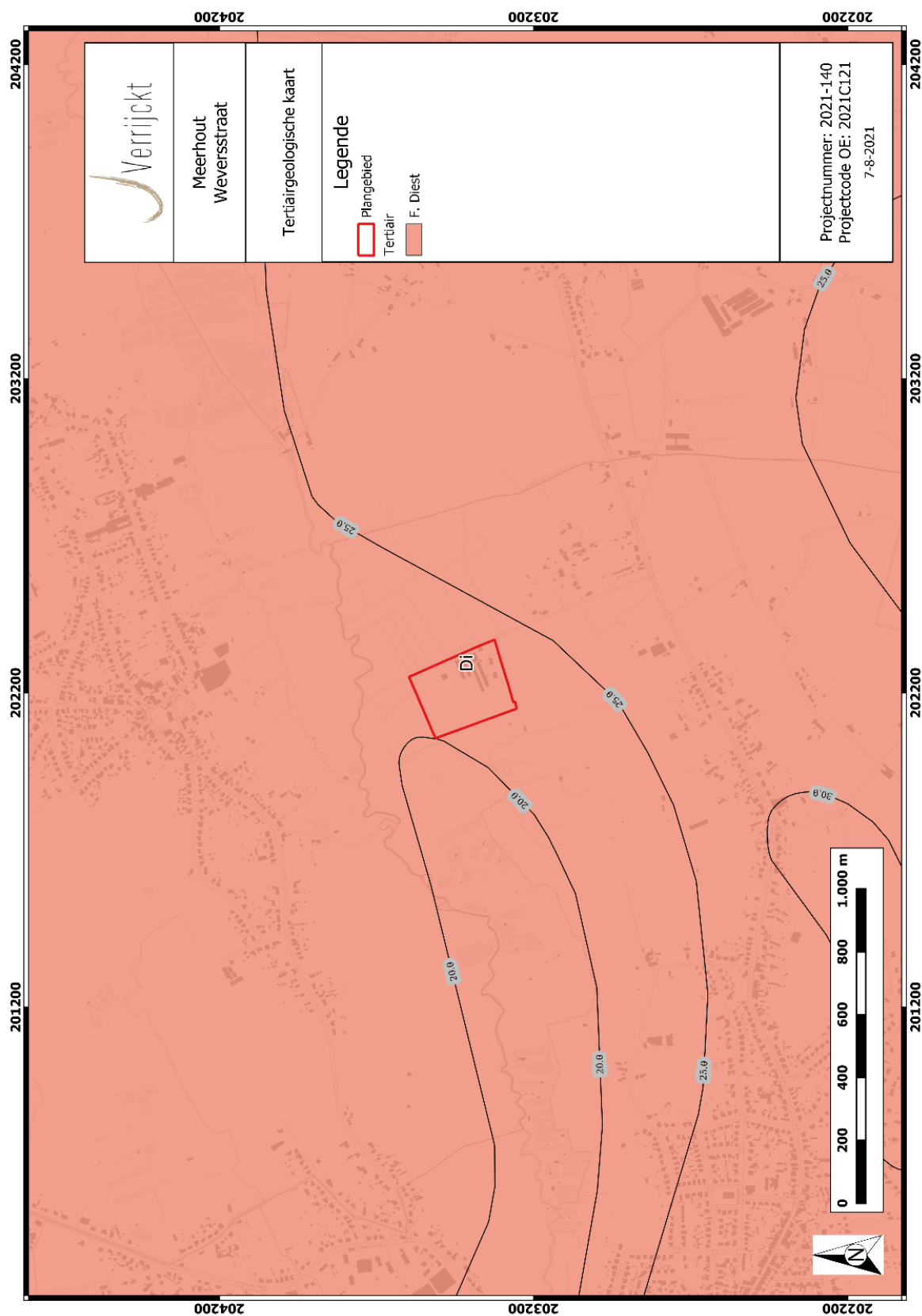
wZdg: **Matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont**

De Zdf, ZdF en Zdg Podzolprofielen hebben de bovengrond gemeen. In zijn verscheidenheid onder bos is de humeuze bovengrond dun en heterogeen zonder Ap; onder landbouwuittasting is de

bouwvoor gemiddeld 20-40 cm dik, maar er komen ook meer humeuze profielen voor. In alle gevallen beginnen roestverschijnselen tussen 40 en 60 cm. In de glauconiethoudende varianten zijn de roestverschijnselen minder duidelijk; ze vormen bruinachtige diffuse vlekken op de olijfgroenachtige basiskleur. Bij Zdf is de Podzol B niet verkit, bruin en rijkt tot 40-50 cm diepte. Bij Zdg is de Podzol B duidelijk ontwikkeld met donkergrijze tot zwarte humusaanrijking en daaronder veelal een bruinere aanrijking. De bodems hebben een gunstige waterhuishouding in de zomer, maar zijn iets te nat in de winter. Indien een goed humeus dek aanwezig is, zijn het goede zandgronden, geschikt voor aardappelen, maïs en raaigras; ook geschikt voor weide.

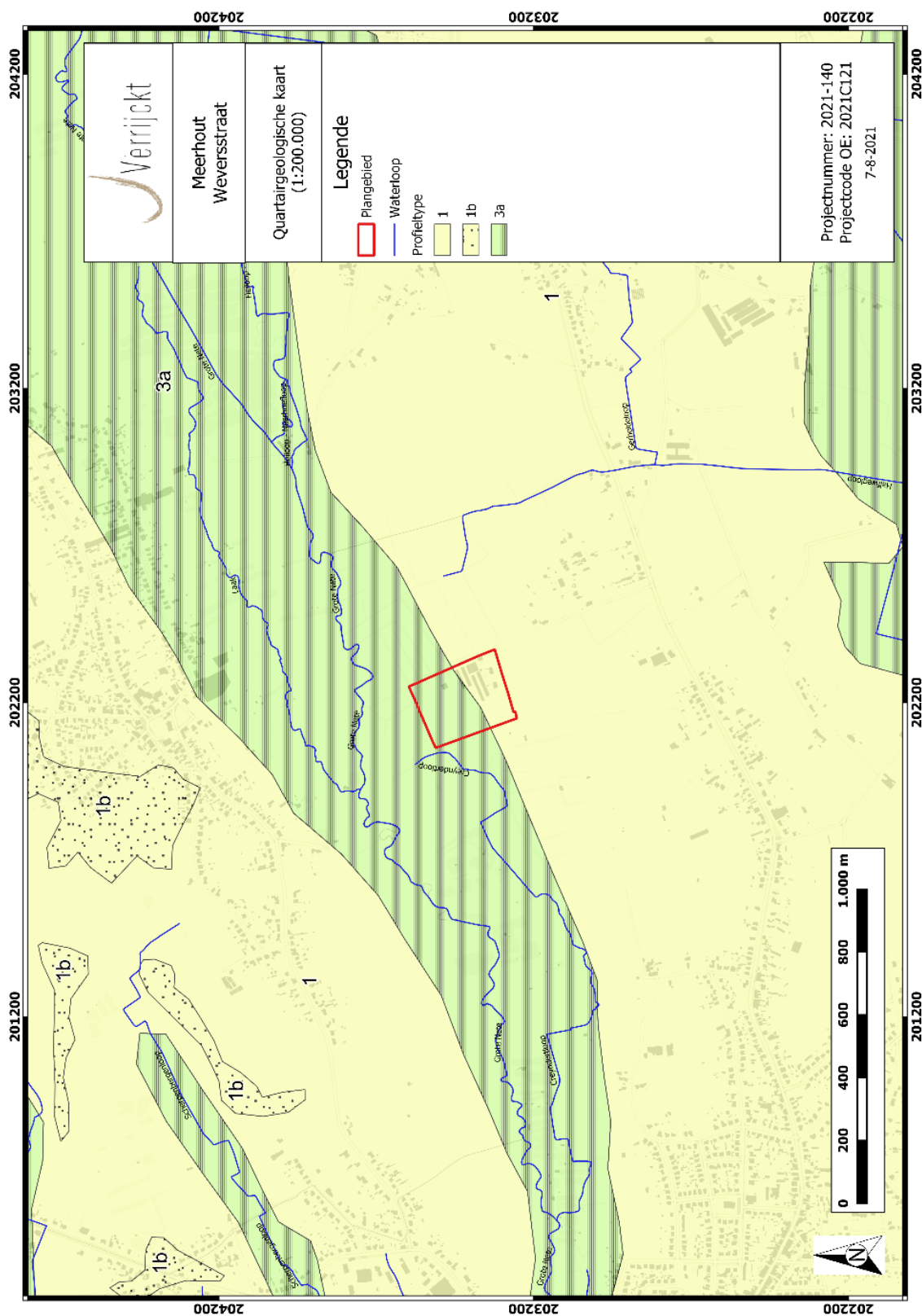
Dit laatste bodemtype komt voor in het zuiden van het plangebied.

Het plangebied is gekarteerd als een zone met een verwaarloosbaar potentieel op bodemerosie.

Figuur 16: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart¹⁹

¹⁹ DOV VLAANDEREN 2021b

Figuur 17: Plangebied op de Quartairegeologische kaart 1:200.000²⁰

²⁰ DOV VLAANDEREN 2021c

1		3a	
ELPw en/of HQ		FH	
		ELPw en/of HQ	
		FLPw	

ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.

◇ De karteereenheid ontbreekt mogelijk in sommige delen van de beekvalleien buiten de Vlaamse Vallei en haar uitlopers.

FH Fluviatiele afzettingen (organochemisch en primair inclusie), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan).

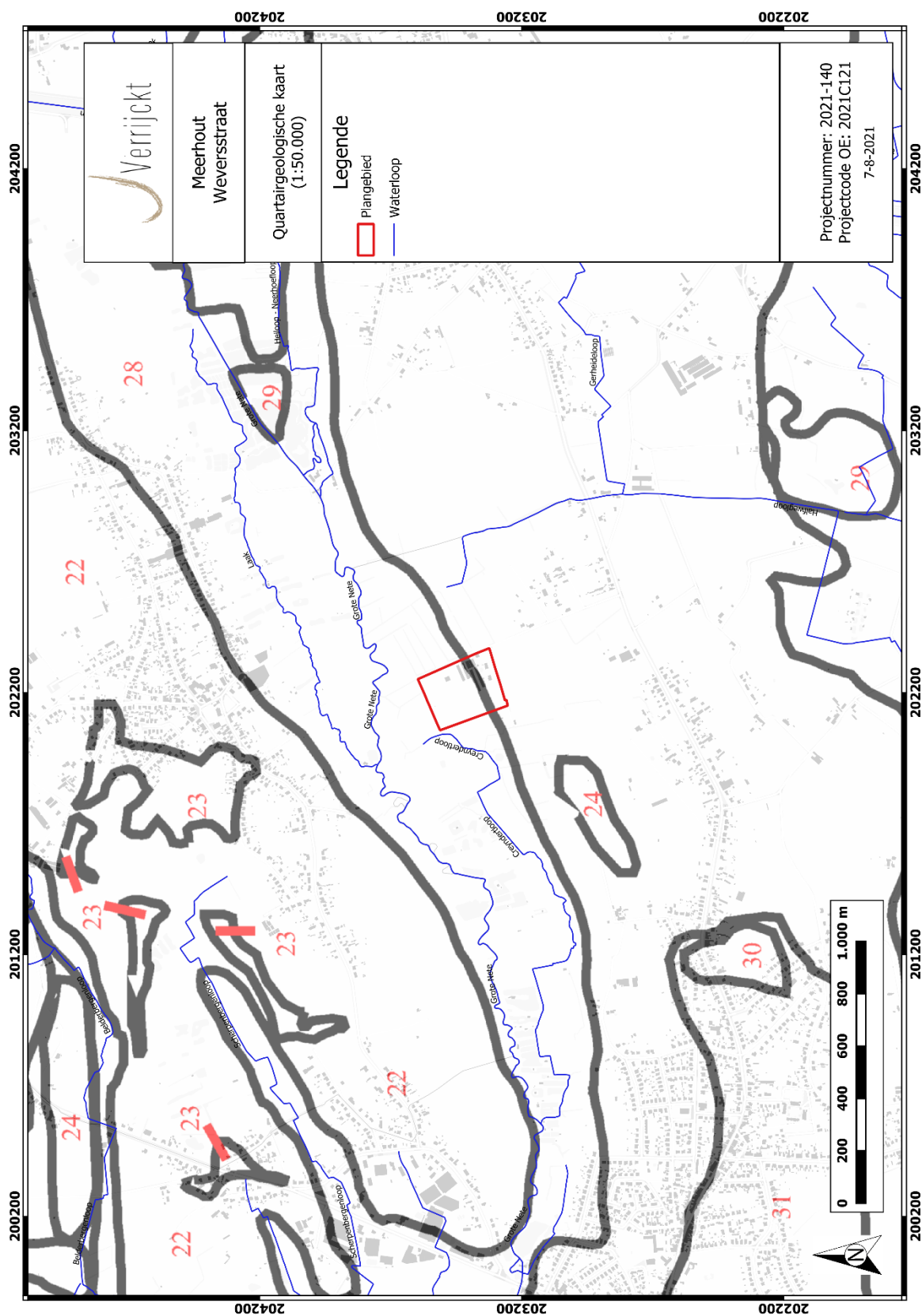
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

FLPw Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Figuur 18: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200 000 betreffende het plangebied²¹

²¹ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 19: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000²²

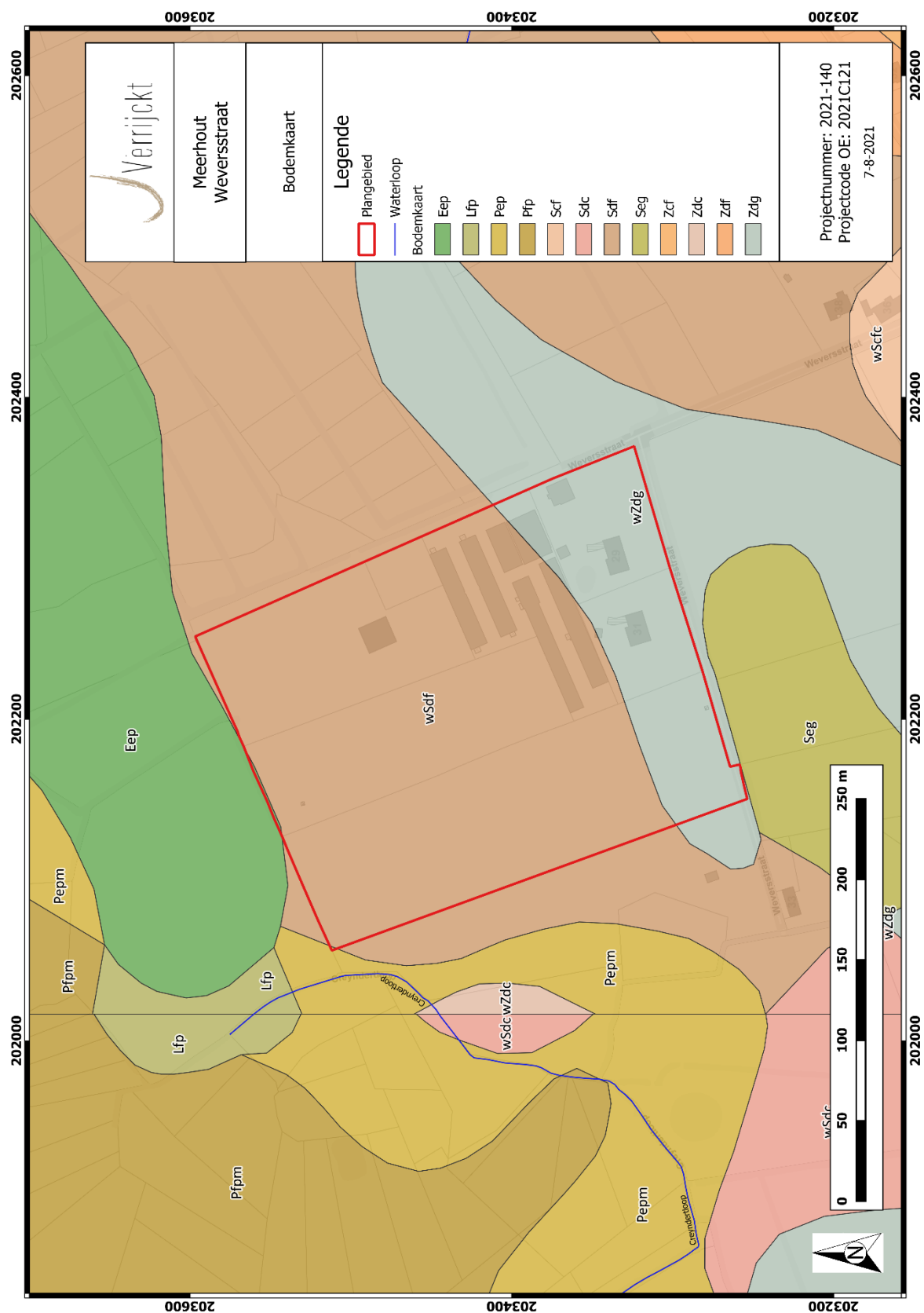
²² DOV VLAANDEREN 2021c

22	28	A	Duinzand (D)
		B	Formatie van Singraven (SIGR)
		C	Formatie van Singraven (venig) (SIGR)
	B	D	Formatie van Wildert (WILD)
D		E	Bedekt alluvium (NbdA)
	E	F	Fluviatiele Zanden (Zf)
		G	Herwerkte Maas- en Rijnafzettingen (Zh)
		H	Lommel Zanden (LOZd)
		I	Bocholt Zanden (BOZd)
		J	Herwerkt Tertiair (\$h)
K	K	K	Tertiair (\$)

Ouderdom				Fluviatiel en organogeen		Eolisch	Lokaal	
HOLOCEEN				Formatie van Singraven (venig) beek- en rivieralluvium		Duinzand		
PLEISTOCEEN	Laat-Pleistoceen		WEICHEL		Tardi-Weichsel			
					Pleni-Weichsel	Brabant		
						Haspengouw		
			Vroeg-Weichsel	Fluviatiele zanden	Bedekt alluvium			
	EEM							
	SAALE							
	HOLSTEIN							
	Midden-Pleistoceen		ELSTER					
			CROMER					
	Vroeg-Pleistoceen		Zanden van Lommel Zanden van Bocholt					

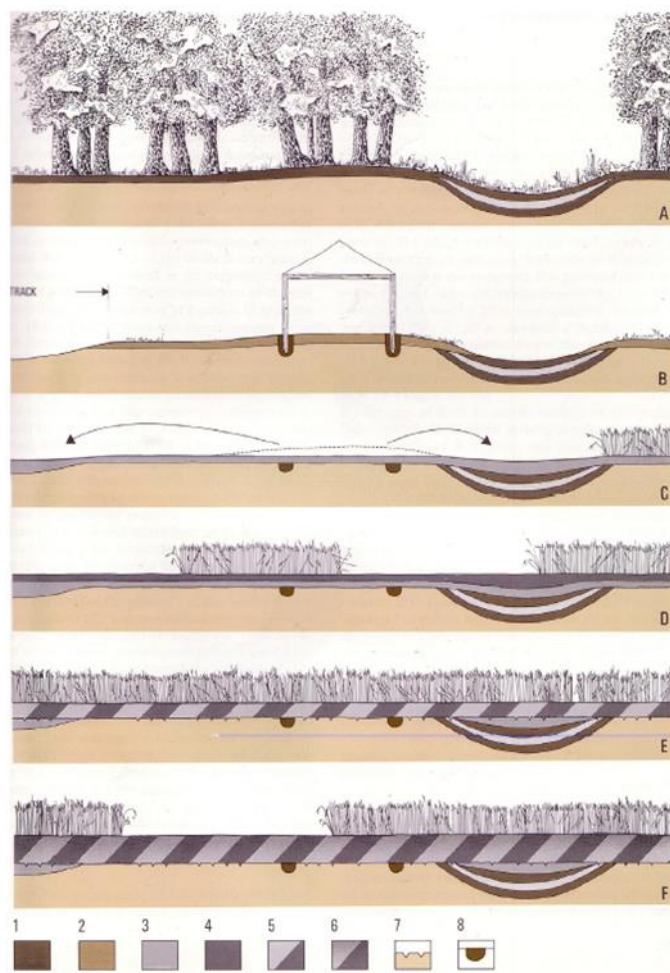
Figuur 20: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50 000 betreffende het plangebied²³

²³ DOV VLAANDEREN 2021c

Figuur 21: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²⁴

²⁴ DOV VLAANDEREN 2021a

Bron: Theuvs et al. 1990

Figuur 22: Vorming van een plaggendek in archeologisch perspectief.

1.4.5 Historische bronnen

Meerhout kan teruggevoerd worden tot het toponiem Merholt, voor het eerst vermeld in 1160. De naam heeft een Germaanse oorsprong. Mari wijst op 'meer' of 'plas' en hulta wijst op 'bos'.²⁵ Op de website van de inventaris onroerend erfgoed²⁶ wordt een oudere vermelding genoteerd. In een schenkingsakte van graaf Robert van Haspengouw in 741 zou Mareholt reeds vermeld staan. Mareholt werd toen door de graaf aan de abdij van Sint-Truiden geschonken. Deze identificatie is echter niet geheel zeker. Het feit dat de kerk van Meerhout gewijd is aan Sint-Trudo kan deze theorie onderbouwen.

Zeker is dat Meerhout in de 12e eeuw in het bezit was van de heren van Meerhout, verwant aan de graven van Loon. Op welk ogenblik Meerhout een heerlijkheid werd is evenwel niet duidelijk. De hertog schonk in 1229 een deel van zijn rechten op Meerhout aan het klooster van Maagdendaal in Oplinter (bij Tienen). Tijdens de 13e eeuw bestond Meerhout uit drie delen, respectievelijk in handen

²⁵ <https://bouwstoffen.kantl.be/tw/facsimile/?find=meerhout>

²⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14470>

van de hertog van Brabant, een lid uit het grafelijk huis van Loon verwant met de heer van Wesemael en Westerlo en de heren van Diest. In 1398 werd het gebied door huwelijk herenigd. Later kwam Meerhout evenals Diest van 1456 tot aan de Franse Revolutie in het bezit van het geslacht van Nassau, de latere prinsen van Oranje. Door de verschillende rechthebbers in de loop van de geschiedenis had Meerhout tijdens het ancien régime, naast de drossaard als vertegenwoordiger van de Prins van Oranje, ook drie schepenenbanken, respectievelijk afhankelijk van de heren van Diest, het Hof van Sours (Gestel) en het kapittel van Sint-Gummarus te Lier.

Het oorspronkelijk centrum van het gebied lag in de wijk Genebroek, op ca. 3,4 km ten zuidwesten van het plangebied. Deze lag rond een bidplaats opgericht door Sint- Lambertus maar verplaatste zich in de 13e eeuw naar de huidige Markt na de bouw van een nieuwe Sint-Trudokerk in opdracht van de abdij van Maagdendaal. Het huidige centrum ligt op 2,5 km ten westen van het plangebied. In 1679 verwoestte een dorpsbrand de kerk en een deel van de huizen van het centrum. In 1858 werd het kanaal Dessel-Kwaadmechelen voltooid. Deze ligt op 2 km ten oosten van het plangebied. Het Albertkanaal ligt op 3,6 km ten zuiden van het plangebied en werd in 1939 in gebruik genomen.

De gemeente heeft nog steeds een landelijk karakter met landbouw en natuurgebieden. Op 1 km ten noorden van het plangebied loopt de Grote Nete, met ten zuiden daarvan de Creyndertloop. De hedendaagse bewoning bestaat uit 20^e eeuwse gebouwen. Enkel in het centrum is oudere bebouwing aanwezig. Ook buiten het centrum zijn her en der oudere hoeven en een paar molens nog herkenbaar in het landschap.

1.4.6 Cartografische bronnen

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Met deze bronnen kan nagegaan worden of er in historische tijden bebouwing is geweest op het terrein, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde topografische en kadasterkaarten. Mogelijk eerder aanwezige structuren kunnen intussen verdwenen zijn.

Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

Op de Ferrariskaart ligt het projectgebied te midden van een groot heidegebied waar evenzeer ook bossen aanwezig zijn. Het landelijke karakter valt in elk geval sterk op. In de ruime omgeving zijn bescheiden bewoningskernen aanwezig waaronder Meerhout (1160 of mogelijk al teruggaand tot in de 8ste eeuw), Hulslen (op de kaart van Vandermaelen aangeduid als Het Eynd, 1543), Gerheide

(1650), Olmen (1288 maar mogelijk teruggaand tot in de 5de-8ste eeuw) en andere gehuchten.²⁷ Het plangebied ligt hier buiten de alluviale vlakte van de Grote Nete.

Atlas der Buurtwegen (1843-1845)

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (*sentiers*). Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.

Op de Atlas der Buurtwegen zijn de percelen te zien die erg goed overeenkomen met de huidige percelen. Ook de Weversstraat bestond al. Het terrein is hier evenwel niet afgebeeld. Het gebruik van het terrein is hier niet duidelijk af te leiden uit de kaarten.

Vandermaelen (1846-1854)

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.

Op de Vandermaelenkaart is het plangebied gelegen in het dennenbos hier aangeduid als Strael Bosschen, suggererend dat het terrein eerder behoorde tot het oostelijke gehucht Strael dan van Meerhout. Het plangebied is nog steeds onbebouwd maar de Weversstraat en nog een tweede weg lopen door het plangebied en hebben een N-Z oriëntatie terwijl er nog een weg de zuidelijke rand van het plangebied vormt. Ten zuiden is een stuk heidegrond te zien. De alluviale vlakte is hier net ten noorden gelegen, buiten het plangebied gekarteerd.

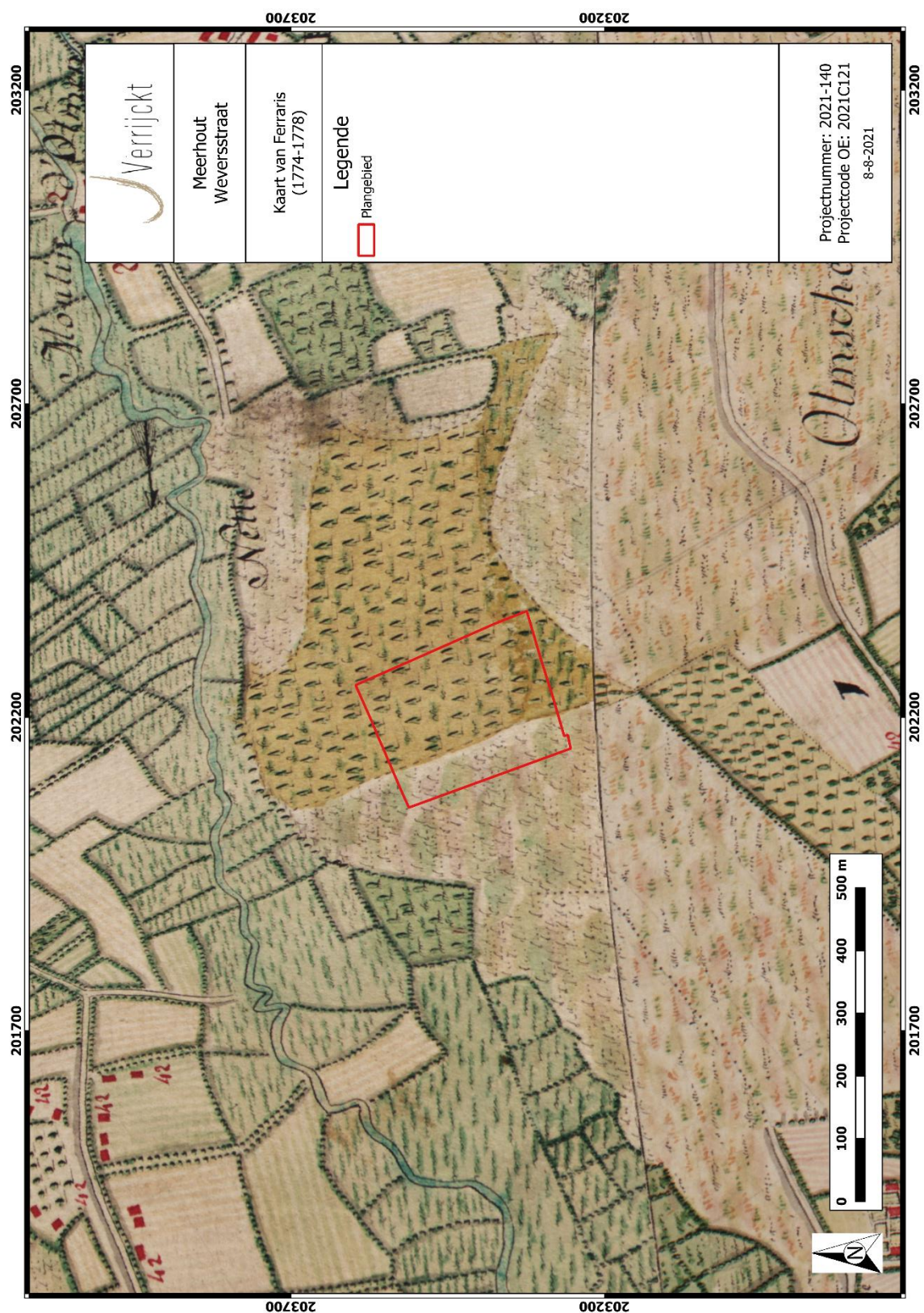
Topografische kaart (1939)

De topografische kaarten uit 1873 en 1904 tonen een gelijkaardig beeld als de kaart van Vandermaelen: het plangebied is onbebouwd en bebost. De Weversstraat loopt zowel ten oosten als ten zuiden langs het plangebied. Ten zuidwesten is nog een deel van de heide aanwezig. Het is op de kaart van 1939 dat er voor het eerst bewoning wordt weergegeven op het plangebied. Het gaat om een bescheiden gebouw aan de oostelijke zijde van het terrein. Aan de overzijde is er nog een weg die op de woonst uitkomt maar die later niet meer wordt weergegeven. Het terrein bestaat wel uit bosgebied. Ook de topografische kaart uit 1969 geeft een zelfde situatie weer al is de smalle strook langs de weg als grasland aangeduid.

Orthofoto 1971, 1979-1990, 2000-2003 en 2005-2007

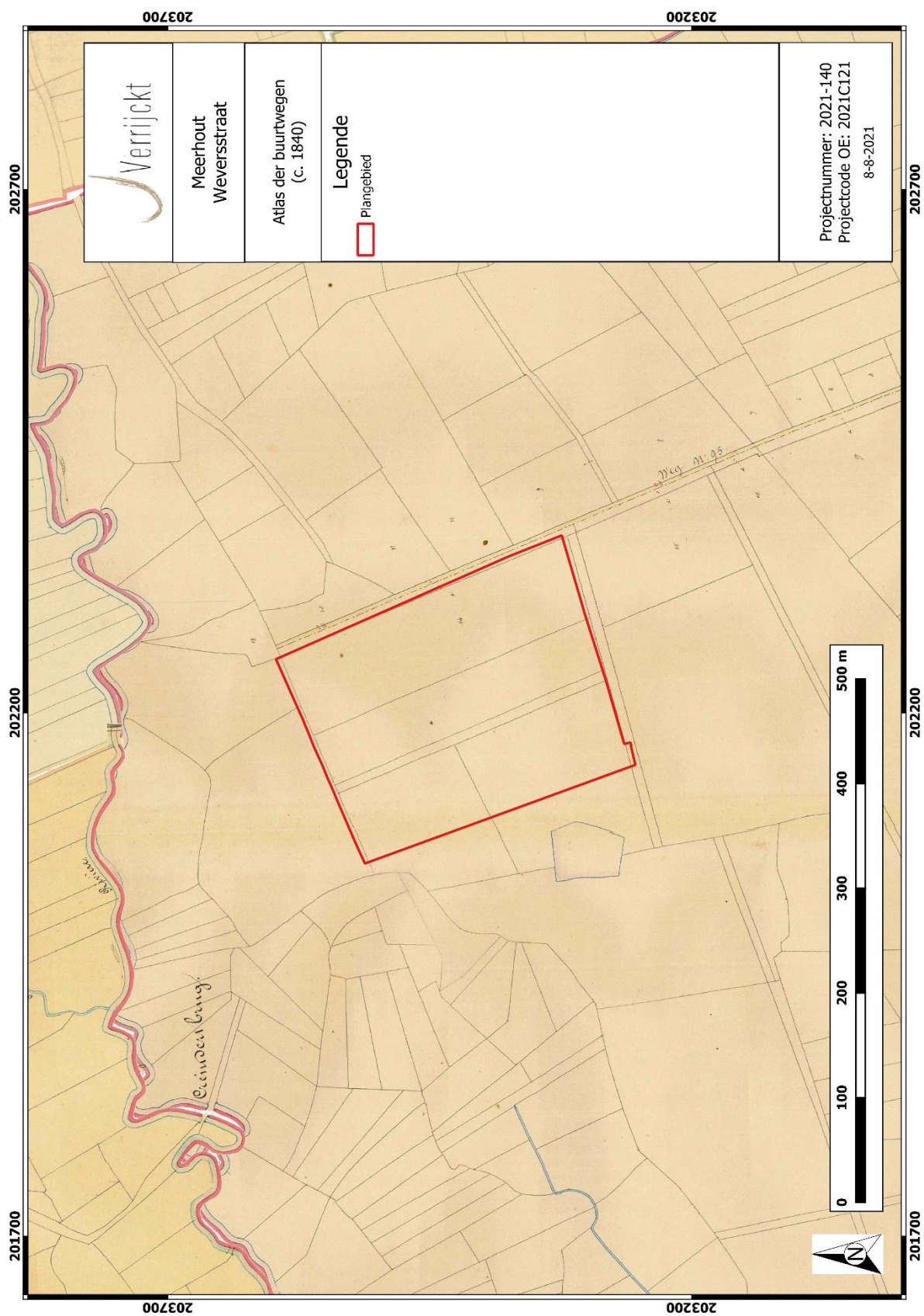
Op de orthofoto van 1971 is te zien dat het plangebied bestaat uit grasland. Dit strookt dus niet met wat op de topografische kaart van 1969 weergegeven is. Aan de zuidoostelijke zijde is de bebouwing nog te zien. De situatie is ook nog zo op de topografische kaart uit 1981. Het is pas op de luchtfoto van 1988 dat de bebouwing in het zuiden is uitgebreid en dat de stallen en andere bijgebouwen te zien zijn. De situatie blijft -met een aantal kleinere wijzigingen niet te na gesproken- quasi ongewijzigd tot 2013-14 toen een deel van de zuidoostelijke stallen afgebroken werden voor de bouw van de loods (die nu geregulariseerd wordt). Ongeveer een jaar later worden de gebouwen in het noorden afgebroken voor de bouw van de veldschuur. Het is niet duidelijk welke impact die had op de bodem.

²⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14468> en <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14467>

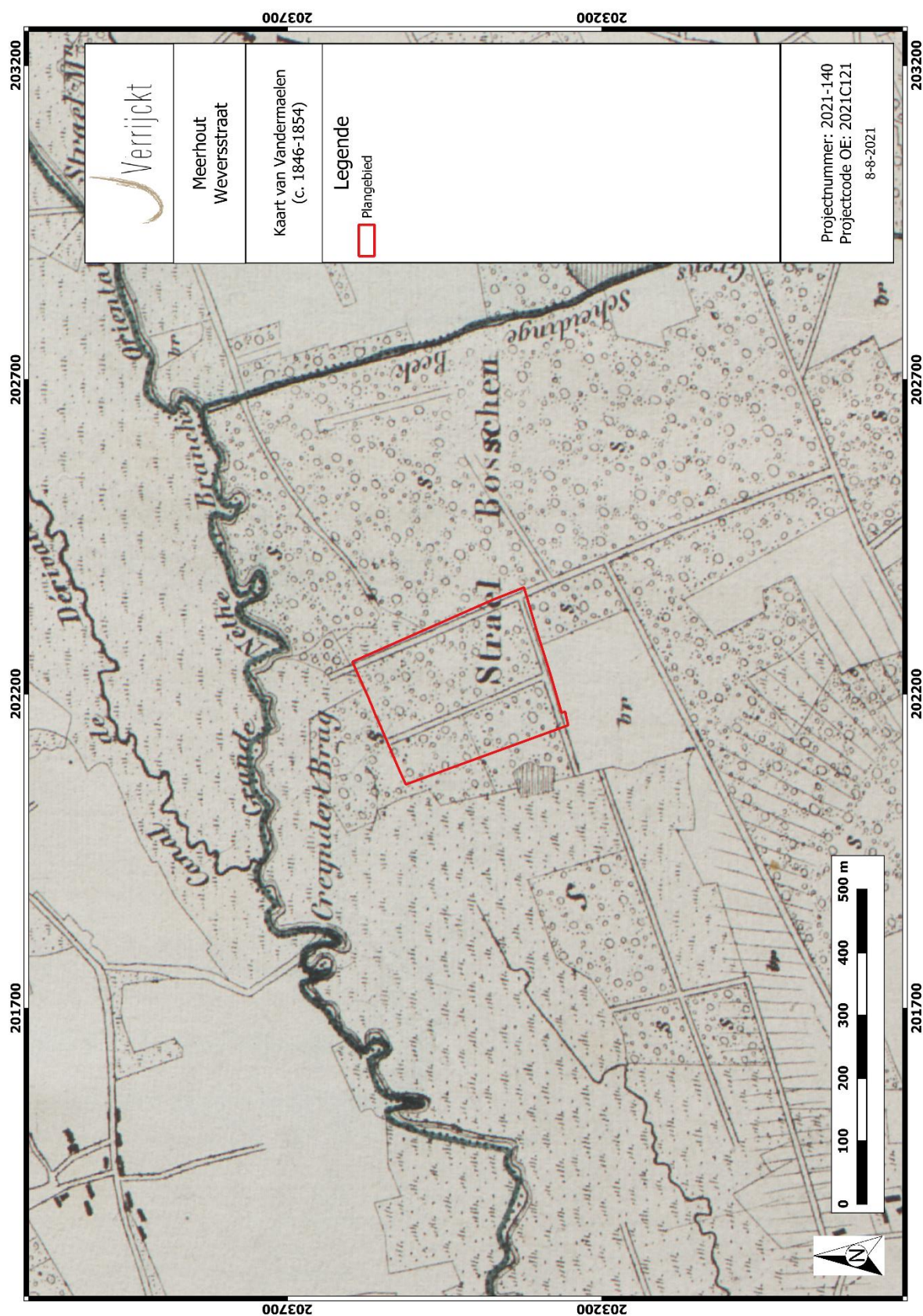
Figuur 23: Plangebied en omgeving op de Ferrariskaart²⁸

²⁸ GEOPUNT 2021c

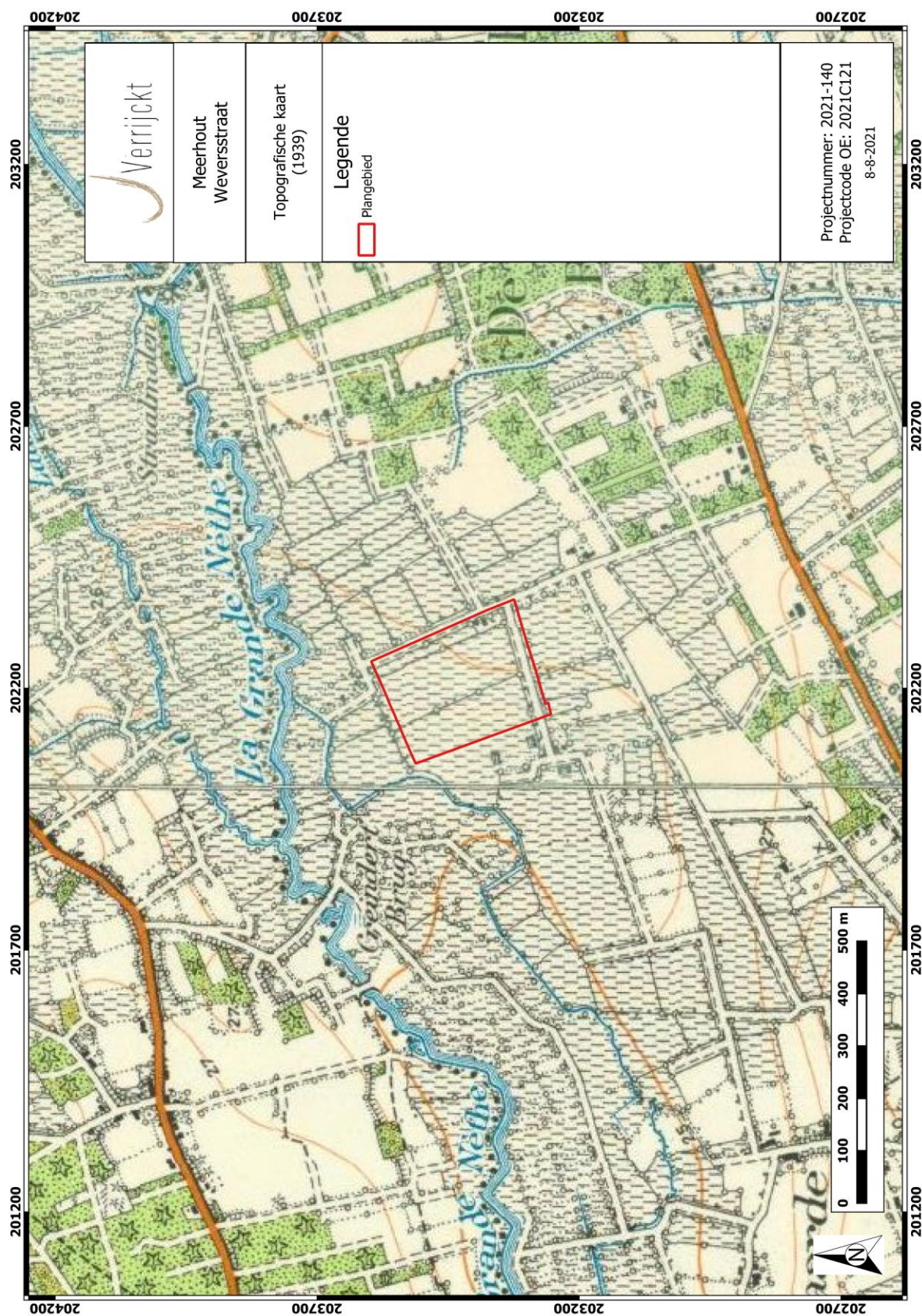
Figuur 24: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen²⁹

²⁹ GEOPUNT 2021b

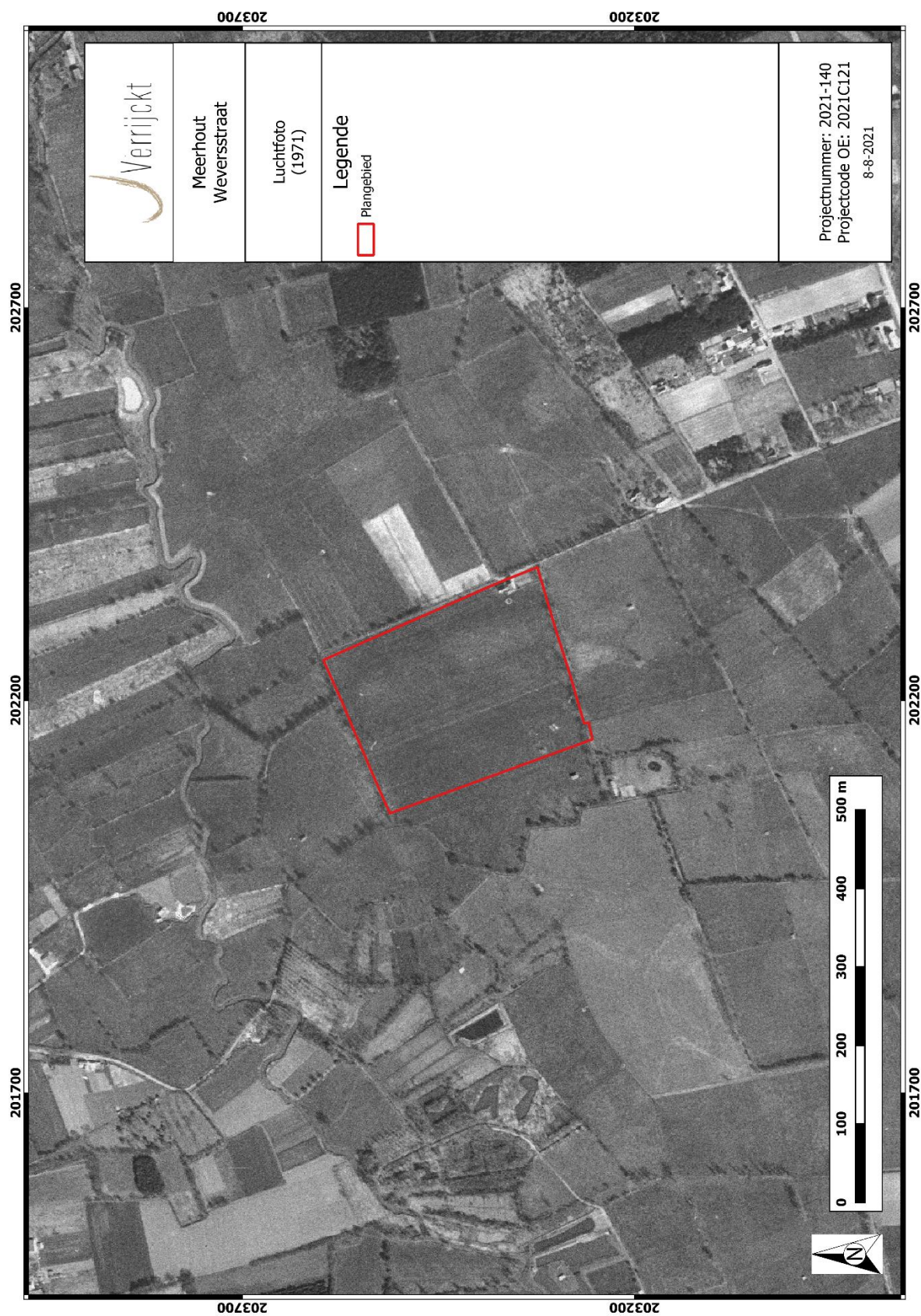
Figuur 25: Plangebied op de Vandermaelenkaart³⁰

³⁰ GEOPUNT 2021d

Figuur 26: Topografische kaart uit 1939³¹

³¹ CARTESIUS 2021

Figuur 27: Plangebied op de luchtfoto uit 1971³²

³² GEOPUNT 2021e

Figuur 28: Plangebied op de luchtfoto uit 1988³³

³³ GEOPUNT 2021e

Figuur 29: Plangebied op de luchtfoto uit 2015³⁴

³⁴ GEOPUNT 2021e

1.4.7 Archeologisch bronnen

1.4.7.1 Centraal Archeologische Inventaris (CAI)

Binnen de contouren van het plangebied zijn er geen archeologische waarden gekend. Voor de ruime omgeving van het plangebied kunnen zowel de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), als de archeologische gebeurtenissen, (vastgestelde) archeologische zones en goedgekeurde archeologienota's geraadpleegd worden. Allereerst volgt hieronder een oplijsting van de gekende archeologische waarden zoals opgelijst in de archeologische databank van vindplaatsen in Vlaanderen (CAI).

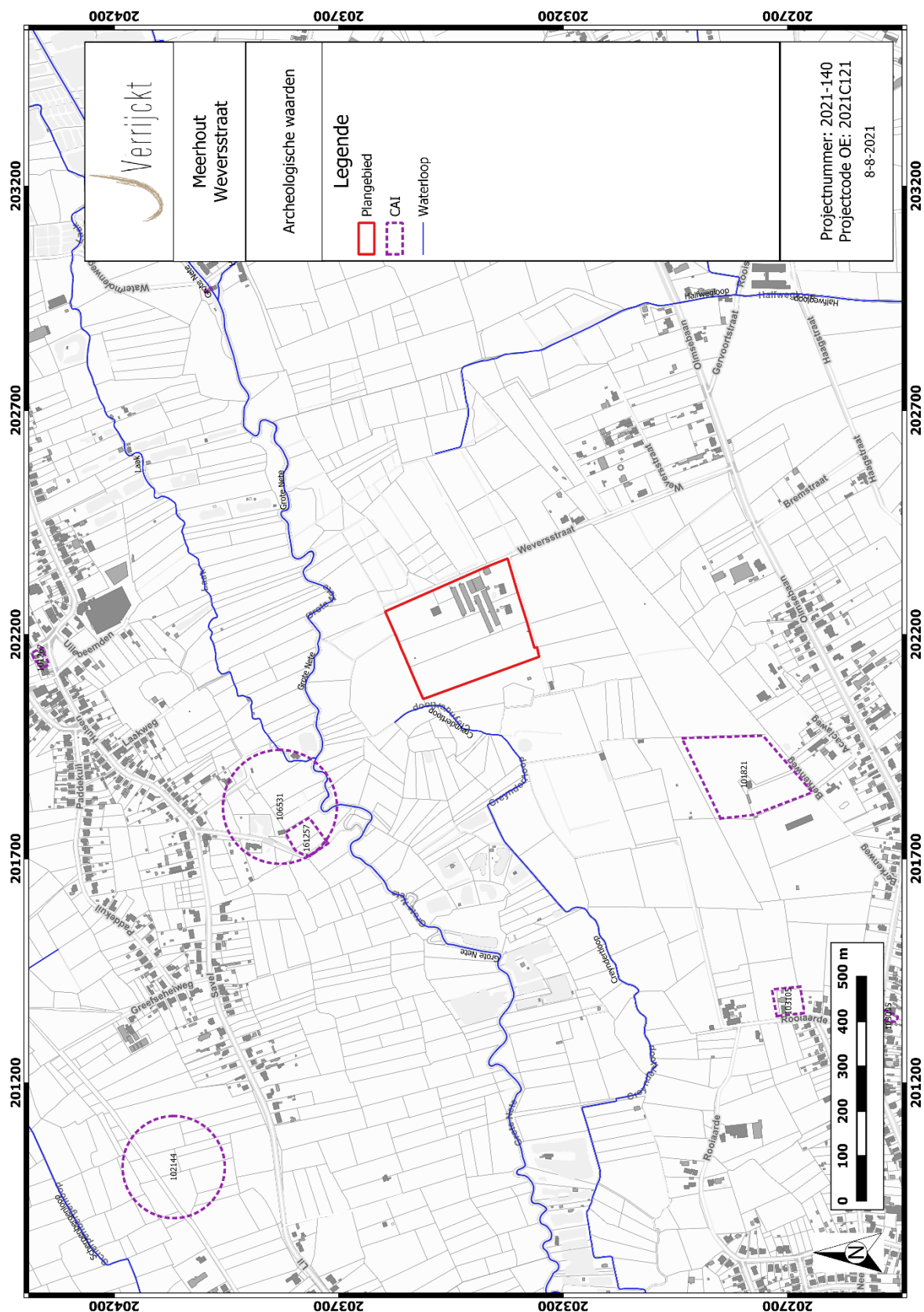
Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.³⁵

CAI-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	DATERING	BRON
101267	BALEN, HULSEN 1, TER HOOGTE VAN DE KERK VAN HULSEN (?)	CONCENTRATIE URNEN. OVER DE DATERING EN LOCATIE IS ER TOCH WAT ONDUIDELIJKHEID	METAALTIDEN	BERGHMANS G. 1982: DE BRONS- EN IJZERTIJDVONDSTEN IN HET ARRONDISSEMENT TURNHOUT. EEN STATUS QUAESTIONIS, ONUITGEGEVEN LICENTIAATSTHESIS KULEUVEN.
101821	MEERHOUT ROOIAARDE-PEETERSHEI 1	LOSSE VONDST TEGULAE	ROMEINS	TOEVALSVONDST/ARCHIEF CAI
102144	BALEN, BRIGANDSTRAAT 1, SAVELSHEIDE	TOEVALSVONDST: FRAGMENT URN	IJZERTIJD	TOEVALSVONDST/ARCHIEF CAI; MEEX F. 1976: GRAFHEUVELS EN URNENVELDEN IN DE KEMPEN, IN ARCHEOLOGISCHE KAARTEN VAN BELGIË, 5.
103095	OLMSEBAAN, MEERHOUT	KAPEL OLV VAN OPSTAL, BESTAAT NOG	17DE EEUW (1671)	HISTORISCH ONDERZOEK
103105	ROOIAARDE, MEERHOUT	HOEVE AVERBODE	18DE EEUW	CARTOGRAFIE
106531	KREINDERTWEG 1, BALEN	PALENCONCENTRATIE (3 PAALSPOREN) VAN EEN MOGELIJKE SPIJKER NABIJ DE GROTE NETE, IN EEN WEIDE MET IJZERRIJKE ZANDBODEM. IN HUMEUZE VULLING ZITTEN FRAGMENTEN VAN SPIJKERS EN FRAGMENT VAN GEOXIDEERD HOUT. DE VIERKANTE OPSTELLING PAALGATEN KAN IN RICHTING VAN SPIJKER WIJZEN	ONBEPaald	ARCHIEF CAI
161257	KREINDERTWEG, BALEN	SCHANS VAN HULSEN	17DE EEUW (1608)	CARTOGRAFIE

³⁵ CAI 2021

In een straal van ruim 1000 m rondom het plangebied zijn er een aantal archeologische waarden bekend. In veel gevallen gaat het om onderzoek uit de jaren 1970 of eerder door Luc Van Impe dat in het archief van de CAL bewaard wordt. In de gevallen die hier vermeld zijn blijkt dat de datering en locatie niet altijd even duidelijk zijn. Toch wijzen de bovenstaande gegevens op menselijke aanwezigheid in de regio, met name tijdens de metaaltijden, Romeinse periode en de nieuwe tijd. Zoals eerder in de nota vermeld gaan de historische kernen terug tot in de middeleeuwen. De eerste vermeldingen dateren vaak in de volle en late middeleeuwen terwijl de kern vaak (op basis van archeologie) teruggaat tot in de vroege middeleeuwen. Een uitgebreid archeologisch onderzoek ontbreekt echter om voor de nabije regio van het plangebied inzicht te hebben in de bewoningsgeschiedenis van de regio.

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er slechts weinig, goed onderzochte, archeologische sites aanwezig zijn in de omgeving van het plangebied. Dit is vermoedelijk niet te wijten aan het ontbreken van archeologische sites. Waarschijnlijk is dit te wijten aan het ontbreken van recente, grootschalige ontwikkelingen waarbij archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

Figuur 30: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart³⁶

³⁶ CAI 2021

1.4.7.2 Archeologienota's en nota's

In de directe nabijheid van het plangebied werden enkele archeologienota's opgemaakt. Er werden nog geen vervolgonderzoeken uitgevoerd en gerapporteerd in een nota. Hieronder wordt één archeologienota (met ID 7004) uitgebreider beschreven. De locatie van dit uitgevoerde onderzoek komt sterk overeen met deze van het plangebied waardoor dit onderzoek relevante info kan herbergen over de archeologische verwachting binnen het plangebied.

Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

ID-NUMMER	TOPONIEM	OMSCHRIJVING	BRON
1649	MEERHOUT: MEERHOUTSEBAAN – OLMSEBAAN	ARCHEOLOGIE NOTA UIT JANUARI 2017	HTTPS://LOKET.ONROERENDERFGOED.BE/ARCHEOLOGIE/NOTAS/NOTAS/1649
7004	MEERHOUT: OLMSEBAAN	ARCHEOLOGIE NOTA UIT APRIL 2018	HTTPS://LOKET.ONROERENDERFGOED.BE/ARCHEOLOGIE/NOTAS/NOTAS/7004
15907	MEERHOUT: GROTE NETEVALLEI BELS BROEK EN HEIDE	ARCHEOLOGIE NOTA UIT AUGUSTUS 2020	HTTPS://LOKET.ONROERENDERFGOED.BE/ARCHEOLOGIE/NOTAS/NOTAS/15732

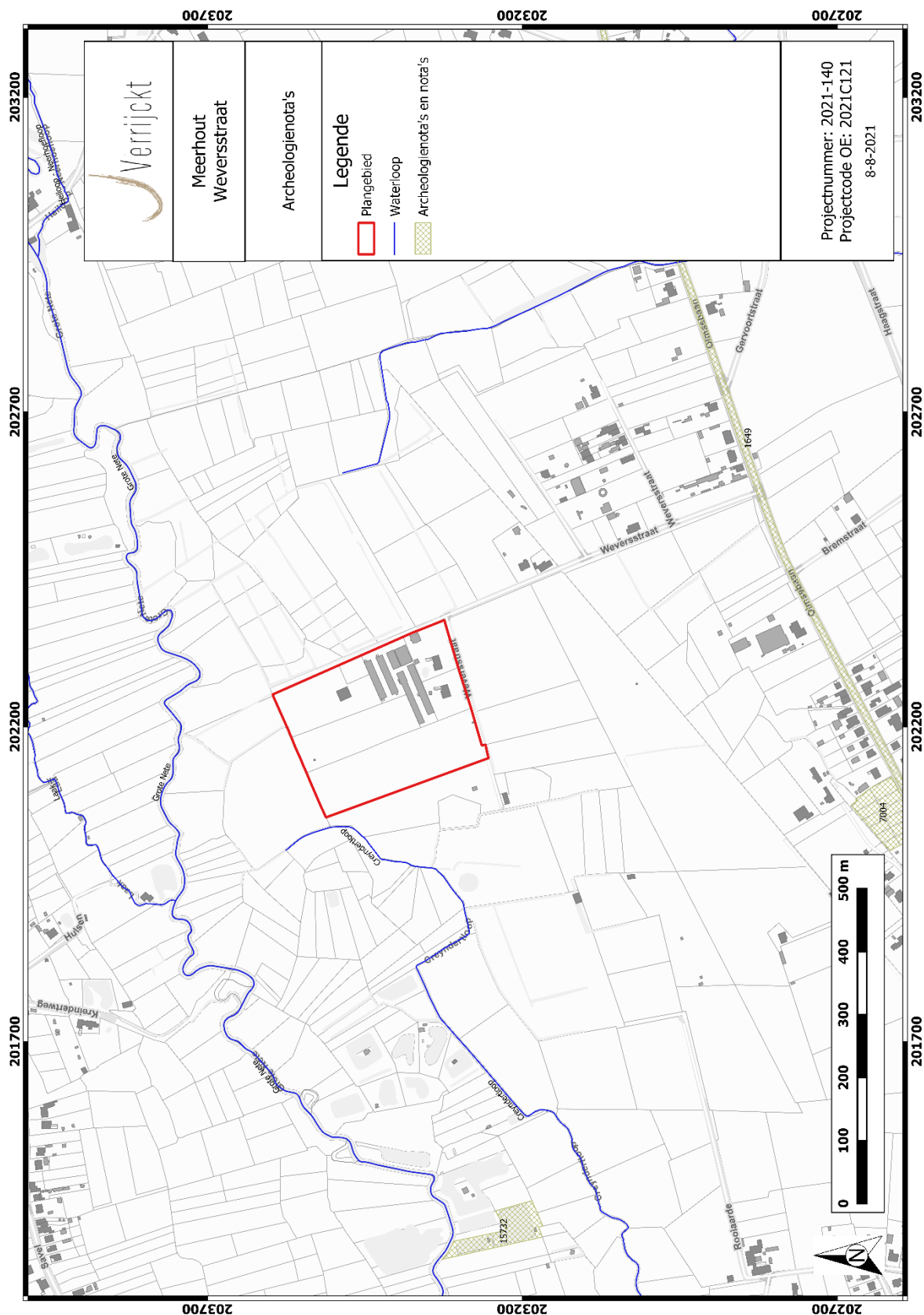
Vooronderzoek Meerhout: olmsebaan³⁷ (ID 7004)

Dit onderzoeksgebied (6.818 m²) is gelegen aan de noordelijke zijde van de Olmsebaan te Meerhout. Het terrein ligt tussen 27 en 30 m +TAW en zal verkaveld worden voor de bouw van woningen. Het terrein was in 2018 nog volledig bebost al was dat niet altijd het geval. Op 19de eeuwse kaarten is het terrein als akker aangeduid. Bebouwing was wel steeds afwezig tot in de 20ste eeuw toen een klein gebouw aan de straatkant stond. In tegenstelling tot het plangebied aan de Weversstraat ligt dit terrein iets hoger op een zandige rug maar hier zijn wel lagere delen aanwezig. De bodem bestaat daarom dan ook uit een (matig) droge zandbodem en een natte lemige zandbodem. Uit het assessment blijkt dat er nabij dat plangebied ook mesolithische vondsten gekend zijn, weliswaar als losse vondst en geassocieerd met de dekzandrug. Voor de paleo- en mesolithische vondsten wordt een lage verwachting verondersteld vanwege de dunne pleistocene dekzanden die door de akkerbouw vermengd zijn met het tertiair waardoor eventueel aanwezige lithische artefacten niet meer in context zullen aangetroffen worden. Op basis van de aanwezigheid van zandgronden en archeologische vondsten is er een matige tot hoge verwachting voor resten uit het neolithicum en de metaaltijden. Op basis van de nabije (losse) vondst uit de Romeinse periode wordt een middelhoog potentieel verwacht voor die periode. Ondanks de afstand tot de bewoningskernen werd hier ook voor de middeleeuwen een middelhoog potentieel vooropgesteld vanwege de ligging van het plangebied langs de weg tussen Olmen en Meerhout.

Vanwege het gebruik van het terrein als akker en vanwege de dunne dikte van de weichseliaanse afzettingen werd verwacht dat de bodem in de bovenste 30cm al verstoord zou zijn, wat ook -zoals

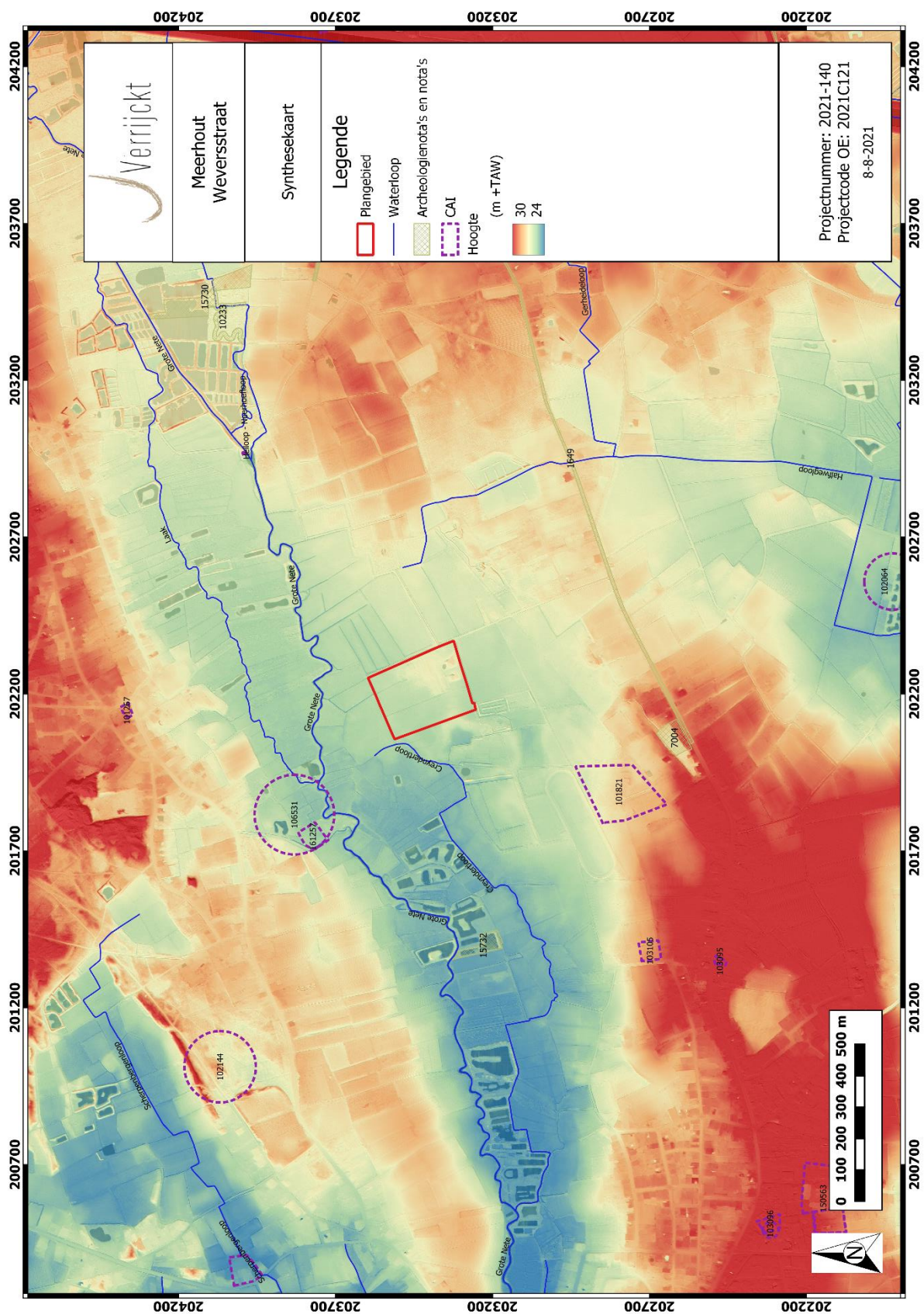
³⁷ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7004>

net aangegeven- gevolgen heeft voor de verwachting van prehistorische sites. Voor de jongere perioden is er dus nog steeds een potentieel op het aantreffen van archeologische waarden. Daarenboven is er vanwege het ontbreken van grote onderzoeken een hoog potentieel op kenniswinst. Er werd een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Tot op vandaag is deze echter nog niet uitgevoerd.

Figuur 31: Plangebied en omgeving met aanduiding van de archeologienota's³⁸

³⁸ CAI 2021

Figuur 32: Plangebied en omgeving op de synthesekaart³⁹

³⁹ CAI 2021 en DHM 2021

1.5 Besluit

1.5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?*

Het plangebied kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent eveneens weinig archeologische vondstlocaties. Het ontbreken van goed onderzochte archeologische sites wil echter niet zeggen dat er geen archeologische sites aanwezig zijn. De weinige archeologische vondstlocaties tonen aan dat er wel degelijk archeologische sites aanwezig zijn. Zo zijn er in de omgeving van het plangebied met name aanwijzingen voor bewoning tijdens de metaaltijden en nieuwe tijd al zijn er ook sporen uit de Romeinse tijd. De ligging buiten de bewoningskernen die tijdens de middeleeuwen ontwikkelden zorgde ervoor dat deze periode onderbelicht is. Cartografische bronnen tonen ook aan dat het plangebied lange tijd bosgebied was, wat vermoedelijk ook een eind teruggaat in de tijd. De eerste bewoning dateert pas van in de 20ste eeuw. De ligging op een gradiëntsituatie kan evenwel ook een aanwijzing zijn voor potentiële bewoning in de steentijd al ontbreken daar momenteel nog bewijzen voor.

- *Zijn er gegevens gekend dat de bodem verstoord is?*

Het plangebied is momenteel deels bebouwd met stallen en bijgebouwen alwaar de toekomstige werken zullen plaatsvinden. In het verleden zijn er al een aantal keren gebouwen afgebroken en nieuw gebouwd wat zeker voor een mate van bodemverstoring zal gezorgd hebben. Gezien de diepte van die constructies niet gekend is kan er dus ook geen uitspraak gedaan worden over de potentiële bodemverstoring. De nieuw aangelegde loods heeft wel funderingen op ca. 1,2 m -mv.

- *Wat is de impact van de geplande werken?*

De opdrachtgever plant op het terrein verharding en huidige gebouwen af te breken. Verder wordt een loods geregulariseerd.

De varkensstallen (640m², 640m², 732,6m² en 837,5m²), de verharding (865m², 3140m²) tussenin en de veldschuur (324m²) zullen worden afgebroken. De loods (544 m²) en een deel van de varkensstallen (362,5 en 322,5 m²) zijn reeds afgebroken. In totaal dient er dus nog 7.179,1m² afgebroken te worden.

De loods op het terrein zal ook worden geregulariseerd. Dit gebouw (933,5 m²) is gefundeerd op een diepte van 1,2 m -mv.

Gezien er geen nieuwe verharding of structuren zullen worden aangelegd kan men ervan uitgaan dat er geen nieuwe bodemverstoring zal plaatsvinden. De werken zullen namelijk binnen de reeds verstoorde bodem uitgevoerd worden.

- *Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?*

Er zijn geen onderzoeken uitgevoerd in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.

- *Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?*
- Er zijn geen afdoende aanwijzingen dat er binnen de contouren van het plangebied een archeologische site aanwezig is. De werken omvatten enkel de afbraak van bestaande gebouwen en zullen ook binnen die verstoorde delen van de bodem plaats vinden. Er wordt geen nieuwbouw gepland. Er zullen dus geen delen van de onverstoorde bodem aangesneden worden en er wordt daardoor ook geen potentiële archeologische waarden bedreigd.
- *Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek?*

Gezien de werken binnen de reeds verstoorde bodem zullen plaatsvinden en er geen nieuwe zones worden verstoord is er ook geen potentieel gevaar voor vernietiging van archeologische waarden.

1.5.2 Archeologische verwachting

Het plangebied (63.125 m²) is gelegen aan de Weversstraat te Meerhout. Landschappelijk gezien ligt het op een gradiëtsituatie tussen hoger gelegen ruggen (o.a. ten zuiden) en de alluviale vlakte van de Grote Nete, net ten noorden van het plangebied. Het terrein ligt tussen 26 en 27 m +TAW waardoor er in het lagere noorden matig natte lemige zandbodems voorkomen en in het zuiden een matig natte zandbodem. In het noorden kunnen nog alluviale sedimenten voorkomen terwijl in het zuiden eerder eolische dekzanden dagzomen waarin de net vermelde bodemtypes tijdens het weichseliaan en holoceen zijn ontwikkeld. Het plangebied ligt relatief ver van de bewoningskernen die alle tijdens de middeleeuwen zijn ontstaan. Het agrarische karakter van de ligging van het plangebied blijkt ook uit de cartografische bronnen die aantonen dat het terrein lang als bos in gebruik was (mogelijk deels als heide). Het is pas vanaf de 20ste eeuw dat er bebouwing binnen het plangebied aanwezig is. In de jongste 15 jaar zijn er ter hoogte van de stallen en loods wel een aantal aanpassingen (afbraak en nieuwbouw) geweest. De impact op de bodem is daarbij niet duidelijk. In de omgeving zijn een beperkt aantal archeologische waarden gekend. Het kleine aantal is met name te wijten aan het ontbreken van archeologische onderzoeken. De waarden zijn vooral losse vondsten uit de metaaltijden/Romeinse periode (en verderop ook uit de steentijd) ofwel structuren uit de nieuwe tijd (hoven, kapel, etc).

Gezien de ligging op een gradiënt tussen de Grote Nete (en zijwaterlopen) en de hogere ruggen is er een grote kans om prehistorische resten uit het paleo- en mesolithicum aan te treffen. Voor het neolithicum, metaaltijden en Romeinse periode is eveneens een hoge kans aanwezig om resten en sporen aan te treffen vanwege de ligging op (lemige) zandgronden nabij waterlopen. Tijdens de middeleeuwen ontwikkelden de bewoningskernen gestaag en met name in de kern zelf en langs de belangrijke wegen. Omdat het op basis van de cartografische bronnen blijkt dat het plangebied bestond uit bos (en heide) is er voor deze perioden (middeleeuwen en nieuwe tijd) een lage kans op het aantreffen van archeologische waarden.

Omdat er bij de toekomstige werken enkel sprake is van afbraak van bestaande gebouwen en daarbij geen nieuwe structuren worden aangelegd wordt verwacht dat de bodemverstoring dan ook beperkt zal blijven of volledig afwezig zal zijn.

1.5.3 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van bovenstaande archeologische verwachting kan een potentieel op kennisvermeerdering geformuleerd worden.

Gelet op het ontbreken van goed onderzochte, grootschalige archeologische onderzoeken in de omgeving van het plangebied, is er een hoog potentieel op kennisvermeerdering aanwezig.

1.5.4 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

Uit bovenstaande onderzoek kan niet met zekerheid gesteld worden dat er een, goed bewaarde, archeologische site aanwezig is. Wel kan gesteld worden dat deze archeologische site niet bedreigd wordt door de geplande werkzaamheden.

Gelet op de gekende gegevens uit de omgeving van het plangebied is de kans aanwezig dat er een archeologische site uit de steentijd, metaaltijden of Romeinse periode aanwezig is.

Gezien de werken (bijna) geen nieuwe grond zullen verstoren is er ook geen bedreiging voor een eventueel aanwezig archeologisch site.

Volgens bovenstaande kan gesteld worden dat er niet voldoende informatie aanwezig is over de eventuele aan- of afwezigheid van archeologische sites. Er is wel voldoende informatie aanwezig om te beoordelen dat eventuele archeologische sites voldoende kenniswinst opleveren.

Gelet op de toekomstige bouwwerkzaamheden, is géén verder archeologisch onderzoek noodzakelijk.

1.5.5 Samenvatting

Het plangebied (ca. 63 ha) is gelegen aan de Weversstraat in het oosten van de gemeente Meerhout (provincie Antwerpen). Op het terrein wenst men verschillende bijgebouwen (varkensstallen, verharding en andere bijgebouwen) af te breken. Verder wordt geen nieuwbouw voorzien. De impact van de werken blijft dus beperkt tot de reeds verstoorde bodem.

Het terrein is gelegen op een gradiëntsituatie tussen een hoger gelegen rug in het zuiden en de alluviale vlakte van de Grote Nete. De jongste eeuwen was het plangebied met name bosgebied (en deels heide). Bewoning ontbrak en was dan ook geconcentreerd bij de historische gehuchten en langs de belangrijkste wegen. De bodem bestaat er uit matig natte (lemige) zandgrond. In de omgeving zijn een aantal archeologische resten bekend uit de metaaltijden en Romeinse periode waarbij het met name gaat om losse vondsten. Verder zijn een aantal sites uit de nieuwe tijd gekend

zoals een kapel en een schans. De omgeving heeft dus zeker een archeologisch potentieel vanaf de steentijd tot en met de Romeinse periode omdat grote onderzoeken tot nu toe ontbreken.

De werken zullen niet in een nieuwe bodemverstoring resulteren. Er wordt dan ook geen vervolgonderzoek aanbevolen. Het plangebied kan dan ook vrijgegeven worden.

2 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Plangebied met weergave op orthofoto	7
Figuur 4: Plangebied met weergave van de huidige inplanting	8
Figuur 5: Verschillende zichten in het plangebied.....	9
Figuur 6: Plangebied met weergave van de regularisatie van de loods	11
Figuur 7: Plangebied met weergave van de vergunde gebouwen.	12
Figuur 8: Plangebied met weergave van het funderingsplan van de te reguleren loods.....	13
Figuur 9: Plangebied met weergave van het grondplan van de te reguleren loods	14
Figuur 10: Doorsnede A-A' van de te reguleren loods.....	15
Figuur 11: Synthesepan van de geplande werken op orthofoto	16
Figuur 12: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM II)	18
Figuur 13: Hoogteprofielen	19
Figuur 14: Plangebied op het DHM II	20
Figuur 15: Illustratie gradiëntzone	21
Figuur 16: Plangebied op de Tertiairgeologische kaart	24
Figuur 17: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:200.000	25
Figuur 18: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:200.000 betreffende het plangebied	26
Figuur 19: Plangebied op de Quartairgeologische kaart 1:50.000	27
Figuur 20: Kenmerken van de Quartairgeologische kaart 1:50.000 betreffende het plangebied	28
Figuur 21: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	29
Figuur 22: Vorming van een plaggendeek in archeologisch perspectief.....	30
Figuur 23: Plangebied en omgeving op de Ferrariskaart	33
Figuur 25: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	34
Figuur 26: Plangebied op de Vandermaelenkaart.....	35
Figuur 27: Topografische kaart uit 1939	36
Figuur 28: Plangebied op de luchtfoto uit 1971	37
Figuur 29: Plangebied op de luchtfoto uit 1988	38
Figuur 30: Plangebied op de luchtfoto uit 2015	39
Figuur 31: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	42
Figuur 32: Plangebied en omgeving met aanduiding van de archeologienota's	45
Figuur 33: Plangebied en omgeving op de syntheseskaart.....	46

3 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	40
Tabel 2: Archeologische vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.....	43

4 Plannenlijst

Plannenlijst Meerhout, Weversstraat	Projectcode bureauonderzoek 2021C121
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart
Aanmaakschaal	1:17.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2

Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:2000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 3, Figuur 11, Figuur 27, Figuur 28 en Figuur 29
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied orthofoto
Aanmaakschaal	1:1500; 1:3000 en 1:4000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 12
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 14
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op DHM met hoogteprofiellocaties
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 17
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 19
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 21
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal

Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 23 en Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:11.520
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 25
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 24
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 26
Type plan	Historische topografische kaart (1939)
Onderwerp plan	Plangebied op de topografische kaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1842-1879
Datum	07-08-2021 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 30, Figuur 31 en Figuur 32
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris en DHM
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart en syntheseskaart
Aanmaakschaal	1:5000 t/m 1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2021
Datum	07-08-2021 (raadpleging)

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. Geoportaal. Available at:
<https://geo.onroerenderfgoed.be>.

AGIV, 2021a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2021b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.

AGIV, 2021c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Bodemerosiekaart. Available at: <http://www.geopunt.be>.

AGIV, 2021d18d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootchalig Referentiebestand (GRB).

AGIV, 2021e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at:
<http://www.geopunt.be>.

BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.

CAI, 2021. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2021. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.

DOV VLAANDEREN, 2021a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

DOV VLAANDEREN, 2021c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at:
<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN.

GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at:
<http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at:
<http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].

GEOPUNT, 2021e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.

GEOPUNT, 2021f. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

GEOPUNT, 2021g. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.

BEERTEN, K. (2006) Toelichtingen bij de Geologische kaart van België – Vlaams Gewest, Kaartblad 17: Mol

IOE, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>:

[HTTPS://LOKET.ONROERENDERFGOED.BE/ARCHEOLOGIE/NOTAS/NOTAS/1649](https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/1649)

[HTTPS://LOKET.ONROERENDERFGOED.BE/ARCHEOLOGIE/NOTAS/NOTAS/7004](https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/7004)

[HTTPS://LOKET.ONROERENDERFGOED.BE/ARCHEOLOGIE/NOTAS/NOTAS/15732](https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/15732)

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

6 Bijlagen